

BETÆNKNING

ANGÅENDE

ÆNDRINGER I
DEN FOR STATENS TJENESTEMÆND
GÆLDENDE FERIEORDNING

AFGIVET AF DET AF FINANSMINISTEREN
UNDER 8. JULI 1937 NEDSATTE
UDVALG

J. H. SCHULTZ A/S
UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN
1953

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. Udvalgets nedsættelse og sammensætning	5
II. Redegørelse for udvalgets virksomhed	6
III. Bemærkninger vedrørende den bestående; ferieordning	7
IV. Udvalgets forslag til en varig ferieordning	9
V. Ændring af reglerne om at fridage eller sygedage, der falder inden- for ferien, ikke erstattes	15
VI. Tjenestemændenes feriemæssige stilling i ansættelses- og fratræ- delsesåret	20
VII. Ferieårets ensartethed og feriernes placering indenfor ferieåret .	25
VIII. Funktionsvederlag under ferier	27
IX. Ferieordningens ensartethed	28
X. Resumé af udvalget ³ forslag	31

I. Udvalgets nedsættelse og sammensætning.

Ferieudvalget blev nedsat i 1937, idet den daværende finansminister under 8. juli nævnte år tilskrev departementschef K. H. Kofoed således:

„Af statstjenestemændenes centralorganisation II (Embedsklasserne) er der fremsat ønske om visse forbedringer af ferieforholdene for statens tjenestemænd. Organisationens forslag går ud på en forlængelse dels af de ferier, der tildeles personalet i tiden 1. oktober til 31. marts (vinterferier), dels af ferier, der ydes kontorassistenter og kontorister efter 18 års tjeneste (3 uger i stedet for 14 dage).

Endvidere har statstjenestemændenes centralorganisation I (Funktionærklasserne) fremsat ønske om forlængelse af ferien for alle tjenestemænd i de lønningsklasser, som svarer til statsbanernes og postvæsenets 13.—18. lønningsklasse, således at der i hvert fald ydes 3 ugers ferie efter opnåelsen af en levealder på 45 år.

Overensstemmende med de udtalelser jeg har fremsat ved forhandlinger den 25. maj og 8. juni d. å. med de forhandlingsberettigede centralorganisationer, finder jeg det rigtigt, at de af organisationerne fremsatte ønsker undergives en nærmere undersøgelse og overvejelse, ligesom det iøvrigt må formodes, at ændrede arbejdsforhold m. v. indenfor statstjenesten vil kunne begrunde visse ændringer i den nugældende ferieordning, der i hovedsagen hviler på de af sparekommissionen af 21. februar 1921 givne retningslinier.

Jeg skal herefter anmode hr. departementschefen om at ville indtræde som medlem af og som formand at lede forhandlingerne i et udvalg, der vil have som opgave at undersøge og overveje de herhen hørende spørgsmål og fremkomme med forslag om eventuelle ændringer i de nugældende ferieregler, hvorhos bemærkes, at det må tilstræbes, at ferieordningens hovedlinier er ens i de forskellige styrelser.

Samtidig har jeg anmodet følgende om at indtræde som medlemmer af udvalget: Kontorchef i finansministeriet *V. Thalbitzer*, der vil fungere som udvalgets næstformand, Afdelingschef ved statsbanerne *E. D. F. Terkelsen*, Kontorchef i generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet *W. Larsen*, Kontorchef i departementet for told- og forbrugsafgifter *P. Grønvold*.

Som repræsentanter for statstjenestemændenes centralorganisation I (Funktionærklasserne):

Forretningsfører *Ch. Petersen*, M. L. og
Overpakkemester *P. Jensen*.

Som repræsentanter for statstjenestemændenes centralorganisation II (Embedsklasserne):

Stationsforstander *D. O. Høgsgaard* og
Kontorassistent ved statsbanerne fru *O. E. Steffensen*.

Som repræsentant for danske statsembedsmænds samråd:

Rektor *Henrik Bang*.

Endvidere har jeg anmodet sekretær i finansministeriet *Ulrik Andersen* om at fungere som udvalgets sekretær."

Udvalgets sammensætning har i tidens løb undergået væsentlige ændringer, og efter at departementschef *Kojoed* i sommeren 1950 fratrådte som formand, har udvalget ved afgivelsen af nærværende betænkning følgende sammensætning:

Afdelingschef i finansministeriet *Ulrik Andersen*, formand,

Afdelingschef i generaldirektoratet for statsbanerne, *N. C. D. Johnsen*,

Afdelingschef i generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet, *M. C. Nielsen*,

Kontorchef i departementet for told- og forbrugsafgifter, *J. V. Henriksen*.

Som repræsentanter for statstjenestemændenes centralorganisation I:

Forretningsfører *Peter Madsen*,

Forbundsformand *Aage Nielsen*,

Maskinarbejder *Hjalmar Jensen*.

Som repræsentanter for statstjenestemændenes centralorganisation II:

Overtrafikassistent *M. S. Lyngesen*,

Toldkontrolør *H. C. Andersen*.

Som repræsentant for danske statsembedsmænds samråd:

Kontorchef *Wedell-Wedellsborg*.

Arbejdet som sekretær har siden 1942 været varetaget af ekspeditionssekretær i finansministeriet *Erik Frank*.

II. Redegørelse for udvalgets virksomhed.

De i udvalgets kommissorium nævnte forslag fra centralorganisation I og II til forbedring af ferieordningen blev umiddelbart efter udvalgets nedsættelse gjort til genstand for nærmere undersøgelse og overvejelse, men efter at udvalgets beregninger over merudgifterne forelå i sommeren 1938, blev spørgsmålet om en ferieforlængelse, også under hensyn til det ønskelige i at afvente erfaringerne med hensyn til den i 1938 vedtagne ferielov, indtil videre stillet i bero.

Forholdene under krigen og besættelsen bevirkede en yderligere udsættelse af arbejdet i udvalget, og først i forbindelse med de i lønningskommissionen af 1943 stedfundne overvejelser fandt man det naturligt, at spørgsmålet om statstjenestemændenes ferieforhold blev genoptaget. Udvalget afgav herefter den 17. februar 1944 en foreløbig betænkning, i hvilken man som en midlertidig og ekstraordinær foranstaltning fremsatte forslag om, at der for ferieåret 1944—45 blev gennemført en ændring i feriereglerne, således at den gruppe af tjenestemænd, som efter den hidtidige ordning havde ret til ferie i 2 uger, fik adgang til at opnå ferie i 3 uger efter 18 års fast ansættelse og med en opnået levealder af 42 år, jfr. den af lønningskommissionen af 1943 afgivne 1. betænkning, i hvilken ferieudvalgets foreløbige betænkning er optrykt som hovedbilag II (side 18 f.f.).

I forbindelse med afslutningen af arbejdet i lønningskommissionen af 1943 overvejede man i ferieudvalget muligheden af at søge den i 1944—45 gennemførte, midlertidige ferieordning, der siden er forlænget for eet år ad gangen, erstattet med en varig ordning, men arbejdet blev påny udsat, da man ikke fandt, at forudsætningerne for at tilvejebringe en samlet løsning på de overfor udvalget rejste spørgsmål, var til stede.

Efter derom fra centralorganisation I og II fremsat ønske blev arbejdet genoptaget i sommeren 1949, men den endelige behandling af et af et nedsat arbejdsudvalg udarbejdet udkast til betænkning blev påny stillet i bero, efter at regeringen i foråret 1951 havde tilkendegivet, at der ikke på daværende tidspunkt kunne forventes godkendt nogen ændring af de bestående ferieregler.

Arbejdet i udvalget er påny genoptaget i maj måned 1952 i overensstemmelse med et herom af finansministeren givet tilsagn ved lønforhandlingerne i april måned s. å. og udvalget afgiver herefter nedenstående betænkning.

III. Bemærkninger vedrørende den bestående ferieordning.

Ifølge tjenestemandslovens § 13, stk. 1, har enhver tjenestemand, der har været i statens tjeneste i mindst 6 måneder før et ferieårs begyndelse, ret til en passende årlig ferie uden tab af lønningsindtægter. De nærmere regler for feriens længde og tildeling samt ferieårets beliggenhed i forhold til kalenderåret fastsættes i henhold til samme paragraf stk. 3 af pågældende styrelse, for feriens længde efter indhentet udtalelse af lønningsrådet.

Lov nr. 170 af 13. april 1938 om ferie med løn har ikke bevirket nogen ændring i disse bestemmelser, idet ferieloven i § 1, stk. 2, fastsætter, at denne lov ikke omfatter personer, der henhører under lovgivningen om statens tjenestemænd.

Som det fremgår af tjenestemandslovens fornævnte bestemmelser, er den nærmere fastlæggelse af tjenestemændenes ferieforhold henlagt til de enkelte styrelser, der i så henseende har fulgt forskellig fremgangsmåde. Mange styrelser har således for de enkelte administrationsgrene udfærdiget udførlige ferieregulatorer, mens man indenfor andre styrelser yder ferierne efter en mangeårig praksis.

I de tilfælde, hvor ferieforholdene er fastlagt i et regulativ, har man ved ferieordningens tilrettelæggelse taget et vist hensyn til feriereglerne i told- og trafiketaterne, ligesom disse etaters regler undertiden har været lagt til grund i de tilfælde, hvor egentlige ferieregler ikke forefindes.

Som eksempel på den indenfor told- og trafiketaterne eksisterende ordning skal anføres statsbanernes ferieregler, der giver adgang til følgende årlige ferier:

- 1.— 3. lønningsklasse: En efter forholdene afpasset ferie, hvis længde for generaldirektørens vedkommende fastsættes af ministeren, for de øvrige stillinger af generaldirektøren.
- 4.— 8. — : 3 uger.
9. — : 2 uger, 18 år efter antagelsen som trafikelev dog 3 uger. Trafikassistenter, der er overgået fra 14.—16. lønningsklasse, får ret til 3 ugers ferie 15 år efter den faste ansættelse i etaten.
- 10.—12. — : 2 uger, 15 år efter den faste ansættelse i etaten dog 3 uger.
- 13.—17. : 2 uger (banevogteres hustruer på fællespost får 2 ugers ferie).

For så vidt vedrører tjenestemænd i 9.—17. lønningsklasse gælder, at tillagt lønningsanciennitet medfører en tilsvarende forbedring af den pågældendes ferieanciennitet.

Trafikmedhjælpere: 2 uger.

Trafikelever: I det ferieår, hvor trafikeleven er antaget: Ingen ferie.

I det følgende ferieår: 1 uge. I derefter følgende ferieår: 2 uger.

Andre månedsslønnede aspiranter:

1 feriedag for hver måned, i hvilken aspiranten i det forudgående ferieår har været beskæftiget som sådan ved statsbanerne. En halv måned og derover regnes i denne forbindelse for en hel måned. Såfremt en aspirant ud over ferien efter nærværende regler har erhvervet ret til ferie og feriegodtgørelse efter andre regler (ved beskæftigelse uden for statsbanerne eller som ekstraarbejder ved statsbanerne) fradrages der for sådan ferie 1/304 pr. dag af lønnen.

Da talmæssigt betydelige tjenestemandsgupper er henført til told- og trafiketaternes 13.—17. lønningsklasse, og da disse etaters ferieregler som foran anført yderligere er anset som normgivende indenfor andre administrationsområder, er forholdet herefter dette, at ferielængden for meget store tjenestemandsgupper i princippet er fastsat til 2 uger.

I denne generelle ferieordning er der som anført i afsnit II sket den midlertidige ændring, at de pågældende tjenestemænd under visse nærmere betingelser får adgang til 3 ugers ferie.

Efter den i 1944—45 indførte ordning opnåede tjenestemændene således 3 ugers ferie efter 18 års fast ansættelse under forudsætning af, at de pågældende havde nået en levealder af 42 år. Denne midlertidige ferieordning er senere forlænget for 1 år ad gangen, men siden ferieåret 1946—47 er aldersgrænsen under hensyn til den ved tjenestemandsløven af 1946 gennemførte nedsættelse af minimumsalderen for ansættelse som tjenestemand fra 24 til 21 år nedsat til 39 år, jfr. bemærkningerne i lønningskommissionens 2. betænkning, 1. bind, side 26.

Om forholdet igennem tiderne imellem statstjenestemændenes ferieordning og ferieretten for arbejderne i privaterhvervet kan følgende oplyses:

Allerede længe før tjenestemandsløven af 1919 havde statstjenestemændene opnået et særligt feriegode i forhold til arbejderne, der oprindeligt ikke havde mulighed for at få ferie med løn, medens tjenestemændene havde ret til en ferie, som i almindelighed ikke udgjorde under 2 uger.

På det private arbejdsmarked udviklede der sig imidlertid langsomt en begrænset ferieordning, således at det umiddelbart før vedtagelsen af den første ferielov i 1938 var almindeligt, at der blev ydet arbejderne i industrien og enkelte grupper indenfor håndværket 6 dages ferie med løn, medens der udenfor disse områder ikke eksisterede nogen almindelig ferieordning. Indtil 1938 havde tjenestemændene derfor et klart forspring på ferieområdet.

Efter at der ved ferieloven af 1938 var skabt adgang for de af loven omfattede personer til en årlig ferie med løn i 12 dage, reduceredes forspringet ganske vist noget, men vedblev dog at bestå dels derigennem, at visse tjenestemænd i kraft af den lønningsmæssige placering havde adgang til ferie i 3 uger eller mere og dels derved, at den i 1944—45 etab-

lerede midlertidige ferieordning, som senere er forlænget for de efterfølgende ferieår, gav adgang til ferie i 3 uger efter 18 års fastansættelse og med en opnået levealder af 42 år (siden 1946—47 39 år).

Nu er forholdet mellem tjenestemændenes og det private erhvervs ferieordning imidlertid afgørende forrykket, efter at der ved overenskomstafslutningen i foråret 1952 er tilvejebragt en ordning, hvorved der ydes de af overenskomstområdet omfattede personer en årlig ferie med løn i 18 dage, medens tjenestemændene efter den for dem gældende midlertidige ferieordning normalt først har adgang til en tilsvarende ferie 18 år efter den faste ansættelse.

Det fremgår af det anførte, at tjenestemændenes ferieret oprindeligt måtte anses for et særligt tjenestemandsgode på tilsvarende måde som f. eks. pensionsretten og sygelønsordningen. Den relative værdi af dette særlige gode er i tidens løb undergået væsentlige forskydninger, og medmindre den nugældende ordning forbedres, vil et meget betydeligt antal tjenestemænd fremtidig være ringere stillet i feriemæssig henseende end arbejderne i privaterhvervet.

Af centralorganisationernes repræsentanter i udvalget er der da også for det første fremsat forslag om, at den midlertidige ferieordning afløses af en *varig* ordning. Dernæst ønskes ferierne forlænget, jfr. bemærkningerne nedenfor i afsnit IV, og det er endvidere foreslået, at der også på andre punkter sker ændringer i de bestående regler.

Således er der ønsket ændring i den hidtidige regel om, at fridage eller sygedage, der falder indenfor ferien, ikke erstattes, ligesom der er rejst spørgsmål om fastsættelse af regler for tjenestemændenes feriemæssige stilling i ansættelses- og fratrædelsesåret, hvilke spørgsmål er behandlet nedenfor i afsnit V og afsnit VI.

Endvidere har udvalget overvejet spørgsmålet om ferieårets ensartethed og feriens placering indenfor ferieåret, om adgangen til at yde funktionsvederlag under ferie samt om tilvejebringelse af en ensartet ordning med hensyn til længden af ferien for de til de forskellige lønningsklasser henførte tjenestemænd.

Disse spørgsmål er behandlet nedenfor i afsnittet VII, VIII og IX, hvorhos der under afsnit X er optaget et resumé af udvalgets forslag.

IV. Udvalgets forslag til en varig ferieordning.

Som anført foran i afsnit III har repræsentanterne for C. O. I og II fremsat forslag om, at den nuværende midlertidige ferieordning afløses af en varig ordning, som ønskes tilrettelagt således, at der gives statstjenestemændene ferie i 3 uger samt adgang til yderligere 1 uges ferie ved opnåelse af en levealder på 39 år for så vidt angår tjenestemænd, som ikke i kraft af den lønningsmæssige placering har ret til 4 ugers årlig ferie, i hvilken henseende C. O. II's repræsentanter i udvalget har fremsat forslag om, at den adgang til at opnå 4 ugers ferie uanset levealderen, som efter den bestående ordning tilkommer tjenestemænd i 3. og højere lønningsklasse, udvides til også at omfatte tjenestemænd i 4., 5. og 6. lønningsklasse.

Repræsentanten for danske statsembedsmænds samråd har ikke i udvalget fremsat forslag om forbedringer af de bestående ferieordninger for denne centralorganisations medlemmer, men har understreget, at samrådet går ud fra, at der ikke sker nogen forringelse af den ferie, der hidtil er givet samrådets medlemmer.

Som motivering for indførelse af en generel 3 ugers ferieordning er der henvist til den forbedring af arbejdernes ferieforhold, som blev gennemført ved de i foråret 1952 afsluttede overenskomstforhandlinger, og forslaget om at yde de til 3 ferieuger berettigede tjenestemænd yderligere 1 uges ferie efter opnåelse af en levealder på 39 år er bl. a. motiveret i ønsket om at bibeholde det særlige tjenestemandsgode, som hidtil har været indrømmet tjenestemændene på ferieområdet i forhold til det private arbejdsmarkeds ferieordning, jfr. oplysningerne foran side 8—9. Endvidere er det anført, at det ud fra almindelige samfundsmæssige synspunkter vil være rimeligt at give ældre veltjente tjenestemænd en udvidet ferieadgang, hvilket vil antages at medføre nedsættelse af antallet af de pågældendes sygedage og udskyde tidspunktet for afgang med pension. Endelig er der henvist til, at der indenfor andre områder ydes statstjenestemændene visse favører som følge af opnåelse af en vis levealder, hvilket f. eks. er tilfældet med hensyn til de gældende syregregler.

Vedrørende de fremsatte forslag skal udvalget fremkomme med følgende bemærkninger og indstillinger:

Der er indenfor udvalget enighed om, at det må anses for naturligt, at den nuværende midlertidige ferieordning for statstjenestemændene, der siden 1944—45 har været forlænget årsvis, nu afløses af en *varig* ferieordning.

Med hensyn til det nærmere indhold af en sådan ordning skal udvalget fremføre følgende:

Udvalget kan ikke finde noget holdepunkt for, at den fremtidige ferieordning for statens tjenestemænd skal være af et ringere indhold end den ved overenskomstforhandlingen i 1952 gennemførte ferieordning for privaterhvervets arbejdere, og man betragter det derfor som nødvendigt, at der — første gang for ferieåret 1953—54 — åbnes statstjenestemændene almindelig adgang til 3 ugers ferie.

Merudgiften ved en sådan ordning i forhold til den bestående midlertidige ferieordning vil for statstjenestemandssområdet med det nuværende lønningsniveau andrage ca. 6,5 mill. kr. årlig, hvoraf ca. 4,5 mill. kr. falder på told- og trafikaterne, politiet, fængsels- og sindssygehuset, jfr. den som bilag 1 optrykte økonomiske oversigt.

Derimod stiller det sig mere tvivlsomt, om der på nærværende tidspunkt måtte være fornøden anledning til at imødekomme det af repræsentanterne for C. O. I og II fremsatte forslag om at åbne mulighed for adgang til 4 ugers ferie ved opnåelsen af en bestemt levealder.

Til nærmere belysning af dette spørgsmål har udvalget bl. a. ladet foretage forskellige beregninger, der viser, at den økonomiske rækkevidde af forslag af den heromhandlede art vil være i høj grad afhængig af, hvilken aldersgrænse der fastsættes.

Ved de fornævnte etater vil merudgiften således kunne anslås til ca. 0,8 mill. kr., såfremt aldersgrænsen sættes ved det 60. år, medens udgiften vokser til ca. 1,8 og ca. 2,4 mill. kr. ved en aldersgrænse på henholdsvis 55 og 50 år.

For den samlede statstjeneste må tallene skønsmæssigt anslås til ca. 1,1 mill. kr., ca. 2,5 mill. kr. og ca. 3,5 mill. kr.

Det bemærkes i denne forbindelse, at forslagstillerne oprindelig havde forudsat, at aldersgrænsen fastsættes væsentligt lavere end anført, men udvalget har ikke fundet det naturligt at lade foretage økonomiske undersøgelser i overensstemmelse hermed, idet man er gået ud fra, at det på forhånd måtte anses for udelukket alene af økonomiske grunde at arbejde med en aldersgrænse, der lå væsentligt under de grænser, der har dannet grundlag for udvalgets beregninger.

Til belysning af det fremsatte forslag finder udvalget grund til at fremhæve, at det ikke har været muligt at fremskaffe lægeligt eller aktuarmæssigt materiale til belysning af den undertiden fremsatte påstand om, at forlænget ferie medvirker til nedbringelse af det gennemsnitlige antal årlige sygedage og ligeledes modvirker tendensen til afgang fra statstjenesten med pension, inden højeste aldersgrænse (70 år) er nået.

Udvalget mener derfor ikke at turde fastslå med sikkerhed, at de nævnte — i og for sig tiltrækkende — formål opnås ved den foreslåede ferieforanstaltning, selvom der måske kan opstilles nogen formodning herom. Det bemærkes iøvrigt i denne forbindelse, at man på et andet område, nemlig ved fastsættelse af statstjenestemændenes sygelønsordning har praktiseret det synspunkt, at det kunne være berettiget at indrømme tjenestemændene en særlig gunstig stilling på det helbredsmæssige område ved opnåelse af en levealder på 50 år, idet sygelønsfradraget efter opnåelse af denne levealder først sker, når der er opsummeret 250 sygedage mod 180 opsummerede sygedage før det 50. år.

Ved overvejelsen af spørgsmålet finder udvalget endvidere grund til at fremhæve, at såfremt der for de store grupper af laverelønnede statstjenestemænd alene gennemføres adgang til 3 ugers ferie, sker der bortfald af det særlige tjenestemandsgode, som statens ferieordning hidtil gennem en meget lang årrække har været, jfr. bemærkningerne foran side 8 om forholdet mellem statstjenestemændenes ferieordning og privaterhvervets ferieregler igennem tiden.

Det har i en meget lang årsekke været en forudsætning ved fastsættelsen af statens tjenestemandslønninger, at der med den faste statsansættelse var forbundet visse specielle tjenestemandsgoder, nemlig i første række pensionsretten, men dernæst også en særlig gunstig sygelønsordning og ferieordning. Betimeligheden af helt eller delvis at opretholde disse tjenestemandsgoder kan selvsagt diskuteres ud fra mange forskelligartede synspunkter, og afgørelsen må til en vis grad bero på et skøn. Efter udvalgets opfattelse vil tjenestemandsforholdet selvfølgelig ikke skifte afgørende karakter, fordi et særligt tjenestemandsgode som den udvidede ferieret ikke fortsat består, men det er dog den almindelige opfattelse indenfor udvalget, at man, sålænge tjenestemandsforholdet fastholdes efter sin hidtidige principielle karakter, også bør søge at bevare de særlige tjenestemandsrettigheder i rimeligt og forsvarligt omfang, der dog bør være afhængigt af, i hvilken grad de ved overenskomstforhandlingerne i privaterhvervet af arbejderne opnåede goder på lønningsområdet og med hensyn til tjenestetid m. v. overføres til statens tjenestemandsområde.

Ud fra mere almindelige feriemæssige synspunkter kan det næppe anses for urimeligt, at der indrømmes personer, der har vasret beskæftiget igennem mange år i statstjenesten, en særlig favør på ferieområdet i forhold til yngre ansatte, og da statstjenestemændene ved en opnået levealder f. eks. på 60 år normalt vil have tilbagelagt i hvert fald ca. 35 år i statstjenesten, vil der i et sådant meget langvarigt ansættelsesforhold kunne findes en vis begrundelse for en særlig kulant ferieordning.

Endvidere bemærkes, at selvom et forsøg på at forudsige den fremtidige udvikling på ferieområdet her i landet må være behæftet med stor usikkerhed, er der dog grund til at formode, at udviklingen vil gå i retning af forlænget ferie i det omfang, produktiviteten m. v. i samfundet gør det muligt, og efter udvalgets opfattelse vil man næppe komme i afgørende strid med den påregnelige — men måske langsomme — udvikling indenfor dette område, såfremt man på nærværende tidspunkt ville indrømme adgang til 4 ugers ferie for ældre statstjenestemænd med langvarig tjeneste.

Selvom visse af de fremdragne forhold kan anføres til støtte for et forslag om adgang for statens tjenestemænd til at opnå 4 ugers ferie ved en bestemt levealder, har der

dog ikke i udvalget kunnet opnås enighed om, hvorvidt tidspunktet for en sådan ferieforbedring nu måtte være inde, idet administrationens repræsentanter i udvalget (formanden, N. C. D. Johnsen, M. C. Nielsen og J. V. Henriksen) er af den opfattelse, at der ikke i det fremførte er tilstrækkelig begrundelse for på nærværende tidspunkt at gennemføre den omhandlede ret bekostelige ferieordning.

Man lægger herved vægt på, at flere af de siden 1946 gennemførte ekstraordinære forbedringer af lønnen for de store grupper af laverelønnede tjenestemænd har været begrundet med ønsket om at tilpasse tjenestemandslønnen efter privaterhvervets lønninger til faglært og ufaglært arbejdskraft, og at det under disse omstændigheder, der har hidført tjenestemændene fordele, som ikke er hjemlet i statstjenestemandsløven af 1946, må anses for betænkeligt ved den nu nødvendige forbedring af tjenestemændenes hidtidige ferieordning at gå udover den generelle ferieordning på arbejdsmarkedet. Dette skønnes at harmonere mindre godt med de hovedsynspunkter, der som antydnet har været fulgt i de senere år ved tilrettelæggelsen af tjenestemændenes ekstraordinære lønordning.

De af centralorganisationerne I og II udpegede repræsentanter i udvalget (Peter Madsen, Aage Nielsen, Hjalmar Jensen, M. S. Lyngesen og H. C. Andersen) afgiver følgende udtalelser:

„Vort standpunkt med hensyn til det fremsatte forslag om statens tjenestemænds adgang til efter en bestemt levealder at kunne opnå 4 ugers ferie skal nærmere præciseres i følgende:

Ved fastsættelsen af niveauet for de respektive tjenestemandslønninger er af de forskellige lønningsskommissioner bl. a. taget hensyn til de for statens tjenestemænd gældende særlige forhold, der menes at kunne berettigge en lavere løn end til tilsvarende stillinger i privaterhvervet.

Der er således taget hensyn til f. eks. den faste stillings værdi, adgangen til pension, en i forhold til privaterhvervet bedre sygelønsordning og en tilsvarende gunstigere ferieordning. I disse — som det i betænkningen er nævnt — særlige tjenestemandsgoder er fundet basis for lavere lønning til bundklasserne end tilsvarende lønninger i privaterhvervet, hvorefter de øvrige lønninger er afpasset i forhold hertil.

Det er imidlertid ikke alene ved de periodiske reguleringer gennem lønningsskommissionerne, dette hensyn er taget; også udenfor disse reguleringer er henvendelser fra tjenestemandsgorganisationernes side blevet mødt med henvisning til den særlige gunstige stilling, statens tjenestemænd på de nævnte områder har — eller havde — i forhold til privaterhvervets arbejdere.

Når der fra anden side i udvalget henvises til, at flere af de siden 1946 gennemførte ekstraordinære forbedringer af lønnen for store grupper af laverelønnede tjenestemænd har været begrundet med ønsket om at tilpasse tjenestemandslønnen efter privaterhvervets lønning til faglærte og ufaglærte, og at der derigennem er tilført tjenestemændene fordele, der ikke er hjemlet i tjenestemandsløven af 1946, og at det derfor må anses for betænkeligt at gå udover den generelle ferieforbedring på arbejdsmarkedet, skal vi udtale:

Ved de siden 1946 stedfundne lønforbedringer er hverken tilsigtet eller opnået en sådan lønforbedring, at en ligestilling med dem, der i feriemæssig henseende var bag efter statens tjenestemænd derved skulle være berettiget. Ved enhver henvendelse om lønforbedring er henvist til, at 1946-lovens struktur ikke tillod en tilpasning af statens lønninger til de skiftende konjunkturer på det private arbejdsmarked, og der er ved de gennemførte tillæg alene sket en ajourføring af statens tjenestemandslønninger således, at lønningsforholdet fra 1946 blev søgt fastholdt.

Der kan således ikke i de hidtil gennemførte lønbestemmelser ses at være grundlag for en afvisning af vort forslag om adgang til efter en bestemt levealder at kunne få 4 ugers ferie. Gennemførelsen af dette forslag vil føre tjenestemændene omtrent op på det trin i forhold til privaterhvervets arbejdere, hvor statstjenestemændene stod, da lønningsgrundlaget blev fastlagt i 1946.

Der ligger i det nedenfor fremsatte forslag om en i kraft af den lønningsmæssige placering begrænset gruppes adgang til 4 ugers ferie en indrømmelse til det af os hævdede princip, hvorefter tjenestemænd med 3 ugers ferie får adgang til 4 uger, men der ligger i den begrænsede adgang og ved fastholden af den lønningsmæssige placering i modsætning til det af os foreslåede alderskriterium en betydelig forringelse i tjenestemandsstillingens værdi ikke alene for de tjenestemænd, der i 1944 erhvervede adgang til 3 ugers ferie, men også — og især — for de tjenestemænd, der forud for dette tidspunkt i lighed med 4.—5. lønningsklasse i en lang årrække har haft adgang til 3 ugers ferie, men som nu afskæres fra en tilsvarende efter vor opfattelse i alderskriteriet saglig begrundet ferieforlængelse.

Vi beklager at måtte konstatere, at der i en tid, hvor alle positive og betydende kræfter i vort land arbejder på ikke alene at opretholde men også at forbedre landets sociale standard, søges gennemført en så gennemgribende forringelse af mange tusinde statstjenestemænds ferieregler i sammenligning med det, der var gældende udenfor statstjenesten, da deres lønningsmæssige forhold under eet blev bestemt, og vi må forudse, at en sådan forringelse vil kunne få vidtrækkende konsekvenser for disse statstjenestemænds hele indstilling overfor statstjenestemandsforsholdets principielle karakter.

Ud fra disse synspunkter må vi hævde, at der — de nævnte forhold taget i betragtning — er saglig begrundelse for gennemførelsen af vort forslag om adgang til 4 ugers ferie ved en nærmere bestemt levealder — og vi kan derfor ikke tiltræde den side 11—12 anførte motivering for afvisning af forslaget, men må fastholde forslaget om, at der gives tjenestemændene adgang til at få 4 ugers ferie ved opnåelse af en vis levealder.

Under hensyn til de med 39 år som adgangsalder til 4 ugers ferie forbundne udgifter vil vi foreslå, at der gives tjenestemændene adgang til 4 ugers ferie fra og med det ferieår, hvori de fylder 50 år, idet vi med hensyn til de dermed forbundne udgifter iøvrigt henviser til de i bilag 2 anførte beregninger herom."

For så vidt angår det af repræsentanterne for C. O. II i udvalget fremsatte forslag om, at der på tilsvarende måde som gældende for tjenestemænd i 1.—3. lønningsklasse tillægges tjenestemænd i 4., 5. og 6. lønningsklasse almindelig adgang til 4 ugers ferie, skal man bemærke, at der indenfor udvalget er enighed om, at det under hensyn til den stedfundne udvikling indenfor ferieområdet vil være rimeligt fremtidigt at tillægge tjenestemænd i etaternes 4. og 5. lønningsklasse eller hertil svarende lønningsklasser 4 ugers ferie. Det skal i denne forbindelse anføres, at man herved opnår, at afgrænsningen for tjenestemænd, der får adgang til 4 ugers ferie, sker ved en grundløn på 6 000 kr. (grundlønnen i etaternes 5. lønningsklasse) på tilsvarende måde som fastsat f. eks. for adgangen til at opnå højeste sats for time- og dagpenge, idet man iøvrigt forudsætter, at man i grænsetilfælde, hvor grundlønnen begynder under 6 000 kr., men slutlønnen overstiger 6000 kr., indgrupperer de pågældende under feriereglerne efter tilsvarende synspunkter, som i praksis er fulgt ved afgørelse af spørgsmålet om de pågældendes henførelse til time- og dagpengesatserne.

Merudgiften ved dette forslag vil efter udvalgets opfattelse andrage ca. **300 000 kr. årlig.** Det bemærkes herved, at det samlede antal tjenestemænd i told- og trafiketaternes 4.—5. lønningsklasse samt i værnenes tilsvarende lønningsklasser kun andrager ca. 1 200, og at den foreslåede ferieforlængelse ikke for samtlige tjenestemænd i de nævnte personale-

grupper medfører udgifter til afløsningspersonale. Endvidere bemærkes, at tjenestemænd i tilsvarende lønningsklasser *udenfor* de nævnte etater i forvejen i vidt omfang efter praksis er henført til en 4 ugers ordning, samt at der for disse tjenestemænd kun i ringe omfang bliver tale om afløsningsudgifter.

Derimod har der ikke i udvalget kunnet opnås enighed om medtagelse også af 6. lønningsklasse under den anførte ferieregel, idet administrationens repræsentanter i udvalget (formanden, N. C. D. Johnsen, M. C. Nielsen og J. V. Henriksen) dels er af den opfattelse, at medens skillelinien i feriemæssig henseende mellem 5. og 6. lønningsklasse kan forekomme naturlig og forsvarlig, vil det i praksis virke vilkårligt, såfremt grænsen trækkes mellem 6. og 7. lønningsklasse, dels at merudgiften ved centralorganisationens forslag forøges væsentligt, såfremt 6. lønningsklasse medtages, og dels endelig at man mener, at der set på længere sigt vil være forbundet meget betydelige konsekvenser for 7. og lavere lønningsklasser, såfremt forslaget gennemføres.

C. O. II's repræsentanter i udvalget (M. S. Lyngesen og H. C. Andersen) ønsker hertil at udtale:

„Mindretallet kan ikke tiltræde de anførte grunde for ikke at medtage etaternes 6. lønningsklasse og dermed ligestillede i tildelingen af 4 ugers ferie efter lønningsmæssig placering.

Der er mellem 6. og 7. lønningsklasse et ret naturligt skel, bl. a. ved den kongelige udnævnelse, men også derigennem at 6. lønningsklassens rent arbejdsmæssigt må henregnes til de egentlige overordnede lønningsklasser.”

C. O. I's repræsentanter i udvalget (Peter Madsen, Aage Nielsen og Hjalmar Jensen) henviser til udtalelsen foran s. 12—13.

Såfremt de af administrationens repræsentanter i udvalget foran foreslåede ændringer af ferieordningen tiltrædes, vil der kunne opstilles følgende standardregler for ferietildelingen:

1.— 5. lønningsklasse: 24 arbejdsdage.

6. og		
lavere	—	: 18
Medhjælpere		: 18 —
Elever og andre		
aspiranter:		

- a. Til elever og andre aspiranter, der er ansat efter ferieårets begyndelse, ydes ingen ferie, men såfremt de pågældende inden antagelsen i staten har erhvervet ferieret ved beskæftigelse hos anden arbejdsgiver, gives der dem adgang til at holde denne ferie mod afgivelse af 1/30 af månedslønnen for hver dag, den således erhvervede ferie andrager.
- b. Til elever og andre aspiranter, der er ansat indenfor 12 måneder før ferieårets begyndelse, ydes 1½ feriedag for hver måned, den pågældende inden ferieårets begyndelse har gjort tjeneste i staten. Har en elev eller aspirant forinden antagelsen i staten erhvervet ferieret hos anden arbejdsgiver, gives der den pågældende adgang til i overensstemmelse med det under a) anførte at holde de således erhvervede feriedage i forbindelse med den i staten erhvervede ferie.

- c. Til elever og aspiranter, der har været ansat over 12 måneder, før ferieåret begynder, ydes der ferie af samme længde, som fastsat for den stilling, til hvilken der aspireres.

Det bemærkes, at man ved foranstående opstilling har lagt de ved told- og trafiketaterne gældende lønningsklasser til grund, og at man overensstemmende med det nedenfor under afsnit V indstillede foreslår ferierne fastsat til henholdsvis 24 og 18 arbejdsdage, i stedet for som hidtil 4, 3 og 2 uger, hvori fridage ikke fragår.

Det er udvalgets opfattelse, at de nævnte standardregler normalt også bør finde anvendelse udenfor told- og trafiketaterne, jfr. bemærkningerne nedenfor under afsnit IX om feriernes ensartethed. Reglerne forudsættes ligeledes anvendt for de ved statsbanerne fast ansatte timelønnede.

Udvalget er opmærksom på, at en overgang til de foreslåede standardregler vil medføre en forringelse af den hidtidige ferieordning for visse personalegrupper udenfor told- og trafiketaterne. Den anførte omstændighed gør det påkrævet, at der for det nu ansatte personale fastsættes visse overgangsregler, hvorom der henvises til bemærkningerne i afsnit IX.

V. Ændring af reglerne om at fridage eller sygedage, der falder indenfor ferien, ikke erstattes.

Ifølge finansministeriets bekendtgørelse af 23. september 1949 angående de for statens tjenestemænd gældende arbejdstidsregler m. m. ydes der ikke erstatning for fridage, der falder indenfor sygeperioder, ferie eller orlov, jfr. afsnit II, punkt. 3.

I det af finansministeriet under 4. juni 1947 nedsatte udvalg til behandling af spørgsmålet om tjenestemændenes tjenestetid og overarbejde har der imidlertid, som det fremgår af den af udvalget den 21. juni 1949 afgivne betænkning, jfr. side 23, afsnit c, været rejst spørgsmål om ændring af fornævnte regel, men udvalget har bl. a. under hensyn til, at en ændring af forholdene — hvis en sådan iøvrigt måtte findes rimelig — snarere burde ske i reglerne om sygefradrag og ferie end i tjenestetidsreglerne, været enig om ikke at foreslå den gældende regel ændret, idet man er gået ud fra, at spørgsmålet for feriens vedkommende ville blive behandlet i ferieudvalget.

Da fridage, der falder indenfor ferieperioder, ikke erstattes, er forholdet nu dette, at såvel det antal af de sædvanlige årlige 52 (53) fridage, som falder indenfor en ferie, som det antal skæve helligdage, som måtte forekomme indenfor en ferieperiode, normalt betragtes som leverede fridage, således at disse fridage ikke senere vil kunne erstattes med andre fridage eller med kontant vederlag og med andre ord samtidig betragtes både som feriedage og som fridage.

Som følge af denne regel vil der f. eks. for en tjenestemand, der sædvanlig har adgang til frihed på søn- og helligdage., indgå 1 fridag i hver ferieuge, når ferien gives samlet eller deles op i hele uger, således at der i en ferieperiode på 2 uger vil indgå 2 fridage og i en ferie på 3 uger 3 fridage. En ferie på 2 uger vil herefter give 12 egentlige feriedage og en ferie på 3 uger 18 egentlige feriedage. For andre tjenestemænd vil forholdet være forskelligt, eftersom fridagene er tillagt de pågældende efter en fast turnus eller tildeles for en periode ad gangen. I sidstnævnte tilfælde kan det tænkes, at ferien bliver taget i en periode, i hvilken der ikke er henlagt fridage, og en samlet ferie på f. eks. 2 uger vil da

give 14 egentlige feriedage. I almindelighed vil der dog til ferieperioden være henlagt een eller flere fridage, og antallet af egentlige feriedage vil da blive reduceret tilsvarende.

Såfremt ferie udstykkes på mindre dele end 1 uge, vil den efter omstændighederne kunne lægges på tidspunkter, hvor der ikke forekommer fridage, og en tjenestemand, hvis ferie udstykkes i enkelte dage, vil derfor have en vis mulighed for at få ferien tilrettelagt på en sådan måde, at en 2 ugers ferie vil kunne give 14 egentlige feriedage og en 3 ugers ferie 21 egentlige feriedage.

Keglen om, at der ikke ydes erstatning for fridage, der falder indenfor ferien, vil således efter den hidtidige ordning medføre, at det samlede antal fridage og feriedage indenfor 1 år for iøvrigt ligestillede tjenestemænd kan blive forskelligt, alt eftersom ferien er henlagt til en periode med fridage eller til en periode, hvor ingen fridage falder.

En sådan ordning må efter udvalgets opfattelse anses for principielt uheldig, og udvalget foreslår derfor, at man i stedet for som hidtil at fastsætte ferierne til et vist antal uger uden erstatning for fridage, der falder i ferierne, fastsætter disse til et bestemt antal *arbejdsdage* (18 eller 24). Det skal herved bemærkes, at en reform, hvorefter ferier ydes ugevis, men med bortfald af reglen om, at fridage, der falder i ferien, ikke erstattes, allerede af økonomiske grunde må anses for uigennemførlig, idet en sådan forbedring af ferieordningen vil medføre en merudgift på ca. 2 mill. kr. årlig.

Det skal dog i denne forbindelse anføres, at der som en speciel ordning for statsbanerne består den regel, at enhver tjenestemand indenfor sommerhalvåret skal søge mindst 7 dages ferie samlet, hvori der regnes at falde mindst 1 fridag, mens den resterende del af ferien kan deles i 2 eller flere dele, for så vidt dette skønnes foreneligt med tjenestens tarv, hvorved de pågældende tjenestemænd vil have mulighed for at opnå de udstykkede feriedage ubeskåret. For en tjenestemand, der har ret til 2 ugers ferie, og som får tildelt 1 uges samlet ferie i sommerhalvåret, fragår der herefter 1 fridag i denne ferieuge, mens den resterende uge i adskillige tilfælde udstykkes i korte perioder eller i enkelte dage, således at den pågældende vil have mulighed for at opnå 6 + 7 eller ialt 13 feriedage. På samme måde vil en tjenestemand, der har ret til 3 ugers ferie, og som i sommerhalvåret får tillagt 1 uges samlet ferie, evt. kunne opnå 6 + 14 eller ialt 20 feriedage. Såfremt der ikke kan tildeles den pågældende 1 uges samlet ferie i sommerhalvåret, bortfalder forpligtelsen til at holde een samlet ferieuge, og de pågældende har da adgang til at søge ferien udstykket, således at en tjenestemand, der har ret til 2 ugers ferie, og hvis ferie udstykkes i korte perioder eller i enkelte dage, vil have mulighed for at opnå ialt 14 feriedage, mens en tjenestemand, der har 3 ugers ferie, evt. vil kunne opnå ialt 21 feriedage, såfremt ferien udstykkes som anført.

Medens udvalget som foran anført principielt må være af den opfattelse, at ferierne bør fastsættes til henholdsvis 18 og 24 *arbejdsdage*, finder man dog, at de hovedretningslinier, som er nedfældet i den ved statsbanerne praktiserede ordning, bør komme til anvendelse indenfor andre etater, såfremt en tjenstemands ordinære ferie af tjenstlige grunde ikke kan tildeles ham i sommerhalvåret, d. v. s. indenfor ferielovens feriefri frister 2. maj—30. september, således at der i dette tilfælde gives ham et vist ækvivalent for, at ferierne henlægges til vinterhalvåret.

Et sådant ækvivalent har som foran nævnt efter den ved statsbanerne praktiserede ordning hidtil været ydet dels ved en forhøjelse af antallet af feriedage, dels ved at der gives tjenestemanden adgang til efter eget ønske i et vist omfang at udstykke i korte perioder den del af ferien, som det ikke har været styrelsen mulig at tildele ham i sommerhalvåret.

Der er i udvalget enighed om, at selvom der kan forekomme tilfælde, hvor tjenestemanden har en interesse i at få sin ferie henlagt til vinterhalvåret, må man som alt-overvejende hovedregel gå ud fra, at det naturlige og almindelige ønske går ud på at få ferien i tiden 2. maj—30. september. Det vil derfor være rimeligt, når et sådant ønske af tjenstlige grunde ikke kan imødekommes, hvilket under hensyn til de tjenstlige forhold i mange etater ofte vil være tilfældet, da at give tjenestemanden en godtgørelse herfor. Udvalget med undtagelse af M. C. Nielsen finder, at denne godtgørelse bør svare til den forøgelse af antallet af egentlige feriedage, som statsbanernes ordning skaber mulighed for.

Flertallet foreslår derfor, at der som almindelig ordning indføres den regel, at ferierne fastsættes til 18 og 24 arbejdsdage, samt at der, såfremt tjenestemanden ved udløbet af den almindelige ferietid 2. maj—30. september har mere end 6 feriedage tilgode, som af tjenstlige grunde ikke har kunnet tildeles ham, sker en forhøjelse af antallet af feriedage med een dag for hver påbegyndt ferieuge (6 arbejdsdage), den tilgodehavende ferie andrager. Ved beregningen af det ekstra antal feriedage kommer ferie som af tjenstlige grunde har måttet tildeles før 2. maj i betragtning på tilsvarende måde som feriedage, der resterer ved udløbet af perioden 2. maj—30. september.

Eksempelvis vil udvalgets forslag medføre, at en tjenestemand, der har ret **til** 3 ugers ferie (18 arbejdsdage), men som af tjenstlige grunde kun har fået tillagt 8 feriedage 1 ferietiden 2. maj—30. september, udover de resterende 10 feriedage vil opnå yderligere 2 feriedage. Har den pågældende i den nævnte ferietid fået tillagt 12 feriedage, tilkommer der ham ingen ekstra feriedage.

I tilslutning til foranstående ønsker udvalget dog at fremhæve, at man i videst muligt omfang bør tilstræbe, at de årlige ferier gives samlet og i sommerhalvåret, jfr. herved bemærkningerne nedenfor i afsnit **VII**.

Et mindretal (M. C. Nielsen) ønsker hertil at bemærke følgende:

„Medens det må anses for uundgåeligt, at visse af ferielovens bestemmelser, f. eks. ved overgang til eller fra statstjenesten, i et vist omfang vil få indflydelse på feriereglerne for statens tjenestemænd, hvem. ferieloven, jfr. dennes § 1, stk. 2, ikke omfatter, må mindretallet under hensyn dels til sæsonprægede arbejdsforøgelser og andre tjenstlige forhold, som bevirker, at visse etater ikke vil kunne afvikle al ferie i sommermånederne, hvorom der for de to store trafiketater, statsbanerne og post- og telegrafvæsenet, er gjort nærmere rede i efterfølgende afsnit VII, side 26, dels til tjenestemændenes ferieordning som helhed finde det meget betænkeligt ved foranstående forslag at statuere, at ferielovens feriefrister 2. maj—30. september skulle være gældende også for statstjenesten. Mindretallet tillægger det den største betydning, at det fortsat i videst muligt omfang tilstræbes at give de årlige ferier samlet og i sommerhalvåret, hvorved tjenestemændene gennem længere samlet fraspænden fra arbejdet sikres den bedste rekreation, hvorved staten har mulighed for at opnå en mindre risiko for udgifter til sygeafløsning, men må på den anden side være af den opfattelse, at staten som arbejdsgiver og ikke mindst statsvirksomheder, der kræves drevet efter forretningsmæssige synspunkter, i hvert fald ikke bør være ringere stillet end offentlige og private virksomheder, der, såfremt det i folketinget under 7. november 1952 forelagte forslag til „Lov om ferie med løn“ måtte blive gennemført, vil have mulighed for uden noget tillæg at lægge 6 feriedage uden for „ferieperioden“. På denne baggrund tilslutter mindretallet sig udvalgsflertallets foranstående forslag med den ændring, at der ved sommerhalvåret forstås ikke ferielovens feriefrister,

men det efter kalenderen gældende sommerhalvår 1. april—30. september, og at det foreslåede tillæg af een feriedag for hver tilgodehavende ferieuge (6 arbejdsdage) ikke beregnes for den første ferieuge, der af tjenstlige grunde må placeres uden for sommerhalvåret. Det bør her erindres, at den siden 1944 gældende midlertidige ferieordning med en 3. ferieuge til tjenstemænd efter 18 års tjeneste ikke har givet tjenstemænd nogen ret til at få den tillagte 3. ferieuge placeret inden for sommerhalvåret, og at en vaiig ferieordning med 3 ugers ferie til alle tjenstemænd uden hensyn til tjenstealder i væsentlig grad vil forøge de på side 26 nærmere omtalte store vanskeligheder ved ferieafviklingen i sommerhalvåret. Det af mindretallet fremsatte ændringsforslag vil give tjenstemænd, hvis ferier hidtil uden tillæg har kunnet tildeles praktisk talt over hele året, en forbedring i form af een dags tillæg for hver påbegyndt ferieuge (6 arbejdsdage), der af tjenstlige grunde må placeres uden for sommerhalvåret udover 6 feriedage, ligesom de forskellige styrelsesgrene, der rammes af sådanne specielle forhold, som styrelserne er uden afgørende indflydelse på, vil have mulighed for ved ferietildelingen at kunne begrænse de af forslaget følgende merudgifter, der vil være afhængig af den det enkelte år forhåndenværende afløserstyrkes størrelse og derfor ikke nærmere kan beregnes. Mindreudgiften vil dog for en større statsvirksomhed være af betragtelig størrelse."

Efter udvalgets opfattelse er der derimod ikke grundlag for i sit fulde omfang at udvide den ved statsbanerne gældende adgang til i et større antal korte perioder at udstykke den ferie, som styrelsen af tjenstlige grunde må tildele i vinterhalvåret, til andre områder indenfor statsstyrelsen, idet det selvsagt vil være forbundet med betydeligt forøgede udgifter til afløsningspersonale at tillade tjenstemændene under den nævnte omstændighed at udstykke deres ferie i meget korte perioder, evt. i enkelte dage. Deling af ferie, der af tjenstlige grunde henlægges til vinterhalvåret, bør ikke ske i mindre afsnit end 1 uge.

Hvad angår statsbanerne er udvalget af den opfattelse, at disse på grund af arbejdets omfang og karakter næppe vil have mulighed for at give hele personalet under den egentlige driftstjeneste ferie i sommerperioden.

Udvalget foreslår derfor, at personalet under statsbanernes driftstjeneste ikke alene får adgang til ferieforlængelse, som foreslået for statens øvrige personale, men derhos bevarer den hidtil i en vis udstrækning givne adgang til at søge ferie i korte perioder evt. i enkeltstående dage, for så vidt afløsning kan præsteres, uden at der herved opstår ekstraordinære udgifter for statsbanerne. Det nævnte personale under statsbanerne bør derhos stadig have ret og pligt til at søge mindst en uge (= 6 arbejdsdage + 1 fridag) i sommerperioden.

Det tilføjes, at selvom det muligvis er gennemførligt at give ferien i sommerperioden til visse personalegrupper og på visse tjensteområder under driftstjenesten, vil udvalget dog anse det for forsvarligt og administrativt lettest samt ønskeligt for personalet, at dette i den omhandlede henseende får samme vilkår.

Derimod ser udvalget ingen saglig motivering for at stille personalet i statsbanernes administrationskontorer anderledes med hensyn til feriens længde end andet personale under staten, idet statsbanerne formentlig vil have samme mulighed som andre etater for at tildele dette personale ferie i hele uger og indenfor sommertiden.

Som tidligere anført, bevirker den nugældende regel, at *helligdage udenfor søndage* (de såkaldte skæve helligdage), der falder i en ferieperiode, ikke erstattes. For store grupper af tjenstemænd vil dette forhold næppe spille nogen væsentlig rolle, idet ferierne indenfor

en del styrelser normalt vil kunne tilrettelægges på tidspunkter, hvor skæve helligdage ikke forekommer, men for visse etater såsom statsbanerne og post- og telegrafvæsenet vil det ikke kunne undgås, at en del af personalet får tillagt ferie på sådanne tidspunkter. I denne anledning har man indenfor statsbanerne indført den regel, at dersom der på særlige helligdage gives tjenestefrihed enten som selvstændig afsluttet orlov eller som begyndelse eller afslutning på en orlov, regnes denne tjenestefrihed som ferie men ikke som fridage. Tilstås der f. eks. ferie, således at den begynder før skærtorsdag og slutter 2. påskedag, vil skærtorsdag og langfredag foruden at afskrives som feriedage tillige være at notere som to leverede særlige helligdage, medens 2. påskedag kun skal noteres som feriedag. Tilstås der ferie fra skærtorsdag til og med 2. påskedag (ialt 5 feriedage), betragtes skærtorsdag, langfredag og 2. påskedag som feriedage men ikke tillige som leverede særlige helligdage.

Udvalget må imidlertid anse det for bedst stemmende med de indenfor ferielovgivningen gældende almindelige synspunkter., at ferierne fastsættes som svarende til et bestemt antal arbejdsdage, jfr. det ovenfor anførte om almindelige fridage, der falder i ferien, og man mener i overensstemmelse hermed, at såfremt ferielængden fastsættes til henholdsvis, 18 eller 24 dage, bør ingen af de skæve helligdage kunne komme i betragtning som feriedage uanset deres beliggenhed i forhold til ferieperioden.

Man har endvidere i udvalget drøftet spørgsmålet om, hvorvidt *sygedage*, der falder i en ferie, bør erstattes med andre feriedage.

Ved bedømmelsen af dette spørgsmål, der vedrører problemet om, hvorvidt og i hvilket omfang staten bør tage risikoen for tjenestemændenes sygdom under ferier, finder udvalget, at der må lægges vægt på, at der ikke i ferieloven er indrømmet den ferieberettigede særlige begunstigelser i de tilfælde, hvor den pågældende rammes af sygdom i den periode, hvor ferien holdes. Da samme synspunkter efter udvalgets opfattelse rent principielt bør anlægges forsåvidt angår statens tjenestemænd, må reglen være, at sygdom under en tjenestemands ferie ikke erstattes med tilsvarende ferie. Dette må navnlig være tilfældet for kortvarige sygeperioder under en sammenhængende ferie, hvor sygdommen iøvrigt ofte vil være vanskelig at kontrollere og eventuelt af en sådan art, at den pågældende ikke er afskåret fra i et vist omfang at udnytte tjenestefriheden som ferie.

Såfremt der imidlertid er tale om sygdom af noget længere varighed, vil der efter udvalgets opfattelse kunne forekomme tilfælde, hvor det vil være rimeligt, at ferien suspenderes, og der bør derfor efter udvalgets mening åbnes adgang for styrelserne til i de enkelte tilfælde at foretage suspension af ferien efter et skøn over samtlige foreliggende omstændigheder. Ved uदøvelsen af dette skøn mener udvalget, at der ikke udelukkende bør lægges vægt på, om vedkommende tjenestemand på grund af sygdommen er ude af stand til at varetage sin normale tjenestegerning, men der må også tages hensyn til, i hvilket omfang sygdommen tillader den pågældende at udnytte ferien på rimelig måde.

Suspension af ferien vil navnlig være naturlig, når tjenestemanden er sygemeldt før feriens påbegyndelse, men der kan også være grundlag for at suspendere ferien, såfremt den pågældende tjenestemand efter feriens påbegyndelse rammes af en mere langvarig sygdom, der forhindrer ham i at benytte tjenestefriheden som ferie, f. eks. af en sygdom, der kræver hospitalsindlæggelse. Ved sådan suspension af ferien noteres fraværelsen som sygedage, og en senere erstatningsferie kan gives på et for afløsningen belejligt tidspunkt uden tillæg af ekstra feriedage, selvom ferien må tildeles i vinterhalvåret.

Afgørelsen af, hvilke sygdomme, der vil kunne komme i betragtning som grundlag for suspension af en ferie, må som foran nævnt bero på et skøn over samtlige i betragtning

kommende omstændigheder, men ved udøvelsen af dette skøn vil det dog efter udvalgets opfattelse være rimeligt at tage hensyn til, om sygdommen er en enkelt alvorlig sygdom af en sådan art, at den efter finansministeriets sygereglement vil kunne fritages for medregning i de afkortningspligtige sygedage. Der er i denne forbindelse overfor udvalget rejst spørgsmål om, hvorvidt feriedage, hvis bortfald skyldes sygdom på grund af tjenstlig tilskadekomst, ikke ubetinget bør erstattes. Udvalget er imidlertid af den opfattelse, at en sådan regel ikke undtagelsesfrit bør følges, thi selv om det i almindelighed vil være naturligt at erstatte bortfaldne feriedage under de angivne forhold, vil der dog kunne tænkes tilfælde, hvor reglen ikke virker rimelig, f. eks. hvor en tjenestemand tidligere har haft hyppige eller langvarige sygeperioder, der efterfølges af en yderligere langvarig sygdom som følge af tjenstlig tilskadekomst.

Ved udøvelsen af det nævnte skøn vil det være nødvendigt, at der foreligger fyldestgørende lægeerklæring. I de etater, hvor der findes særlige etatslæger, bør afgørelsen træffes efter indhentet udtalelse fra etatslægen, men for så vidt angår styrelser, der ikke har egne etatslæger, bør sagen efter udvalgets opfattelse forelægges for finansministeriet til indhentelse af en udtalelse fra finansministeriets lægekyndige konsulent.

Det er for udvalget oplyst, at der indenfor statsbanerne eksisterer en mangeårig praksis, hvorefter der i alle tilfælde, hvor en sygdom under en ferie dokumenteres ved lægeerklæring, sker suspension af ferien, således at de pågældende sygedage noteres som sådanne i sygeregnskabet og erstattes med et tilsvarende antal feriedage. Da denne fremgangsmåde er opstået på baggrund af de af de særlige tjenstlige forhold indenfor statsbanerne nødvendiggjorte udstykninger af ferierne og desuden må ses i forbindelse med den særlige jernbanelægeordning, kan udvalget tiltræde den nævnte praksis opretholdt.

VI. Tjenestemændenes feriemæssige stilling i ansættelses- og fratrædelsesåret.

Der er overfor udvalget rejst spørgsmål om, hvorledes man bør forholde sig i feriemæssig henseende overfor personalet i det første og det andet ferieår under ansættelsen samt i tilfælde, hvor tjenestemanden træder udenfor nummer eller afskediges med eller uden pension. Endvidere er der rejst spørgsmål om eventuel ydelse af feriegodtgørelse til enken efter en tjenestemand, der afgår ved døden uden at have holdt den ved dødsfaldet indtjente ferie. Udvalget skal herom nærmere udtale følgende.

Den nugældende bestemmelse om statstjenestemændenes ferieforhold, jfr. tjenestemandsslovens § 13, stk. 1, fastsætter, at enhver tjenestemand, der har været i statens tjeneste mindst 6 måneder før et ferieårs begyndelse, har ret til en passende årlig ferie uden tab af lønningsindtægter. Endvidere fastsætter bestemmelsen, at for så vidt ganske særlige tjenstlige forhold gør sig gældende, kan ferien bortfalde et enkelt år, men der bør da i det følgende ferieår gives vedkommende tjenestemand et ferietillæg af samme længde som den bortfaldne ferie. Kan sådan ferieforlængelse ikke skaffes, ydes der efter ministerens nærmere bestemmelse et passende vederlag i penge, men udenfor sådanne tilfælde kan pengevederlag som erstatning for ferie ikke gives.

Under hensyn til disse bestemmelser er statstjenestemændenes ferie hidtil betragtet som indtjent i det ferieår, hvor ferien holdes, og man har som følge af den fornævnte kategoriske udtalelse om, at erstatning for ferie kun kan gives i det specielt fremhævede tilfælde, ikke ment, at der herudover var hjemmel til at yde feriegodtgørelse til tjenestemænd, der har ferie tilgode ved afgang fra statstjenesten.

Efter lovbestemmelsen liar tiltrædende personale (aspiranter m. v.) derhos ikke krav på ferie i det ferieår, hvori tjenesten er tiltrådt og i det næste ferieår kun, såfremt ansættelsen er sket 6 måneder før pågældende ferieårs begyndelse.

De omhandlede bestemmelser gav oprindelig ikke anledning til tvivlsspørgsmål, men forholdet er nu et andet, efter at lov nr. 170 af 13. april 1938 om ferie med løn har indført den ordning i det private erhverv, at den årlige ferie erhverves på grundlag af beskæftigelsen i det forudgående år fra 1. april til 31. marts, således at personer, der forlader en stilling i det frie erhverv enten for at overgå til en anden stilling eller for at ophøre med at arbejde, altid vil have indtjent en vis feriegodtgørelse, der sætter dem i stand til senere at holde ferie med løn i en periode, der er afpasset efter længden af den forudgående beskæftigelse.

Indenfor udvalget er der enighed om, at det vil være naturligt på det heromhandlede område så vidt muligt at anvende tilsvarende principper for tjenestemændenes ferieordning, hvilket også efter udvalgets opfattelse muliggør en rationel ordning i de ovenfor anførte særlige tilfælde.

Som følge heraf bør tjenestemændenes ferie efter udvalgets opfattelse fremtidig betragtes som indtjent i det forudgående ferieår med den virkning, at der principielt åbnes adgang til at opnå en vis feriegodtgørelse for den ved afgang fra statstjenesten tilgodehavende ferie, ligesom også aspiranternes ferieforhold bør søges tilrettelagt i overensstemmelse med ferielovens principper.

Efter disse principper kan aspiranter ikke anses for at have ret til ferie med løn i det første ferieår i statstjenesten, men såfremt de pågældende inden antagelsen i staten har erhvervet ferieret hidrørende fra beskæftigelse i det private erhverv, bør der dog gives dem adgang til at holde den således erhvervede ferie mod forholdsmæssig afgivelse af lønnen i ferieperioden ($\frac{1}{30}$ af månedslønnen pr. dag).

I det 2. ferieår bør der tillægges aspiranter en ferie med løn, hvis længde er afpasset efter den i det forudgående ferieår i staten indtjente ferie, hvorhos denne ferie bør kunne suppleres med det eventuelle antal feriedage, som inden statsansættelsen måtte være indtjent hos anden arbejdsgiver. Sådan fra anden arbejdsgiver eventuelt indtjent ferie bør i det 2. ferieår ydes på samme vilkår som foran anført med hensyn til tilsvarende ferie i det 1. ferieår.

I de herefter følgende ferieår bør de pågældende have den sædvanlige for den stilling, til hvilken der aspireres, gældende ferie, og ved eventuel afgang fra statstjenesten, inden tjenestemandsansættelse er opnået, bør der ydes aspiranter feriegodtgørelse beregnet på grundlag af den på fratrædelsestidspunktet intjente ferie i staten. Har den pågældende aspirant inden fratrædelsen holdt den i det forudgående ferieår indtjente ferie, beregnes feriegodtgørelsen på grundlag af beskæftigelsen fra 1. april til fratrædelsesdatoen, såfremt ferieåret er lig finansåret, og fra 1. januar, såfremt kalenderåret regnes som ferieår. Har den pågældende imidlertid ikke inden fratrædelsen holdt normal årlig ferie på grundlag af tjenesten i det forudgående ferieår, suppleres den fornævnte feriegodtgørelse med et beløb svarende til den fra det forudgående ferieår tilgodehavende ferie. Om den nærmere beregning af den godtgørelse, der herefter kommer til udbetaling, er der redegjort nedenfor.

På samme måde som for aspiranter bør der efter udvalgets opfattelse forholdes med hensyn til tjenestemænd, der forlader statstjenesten uden pension. En statstjenestemand, der f. eks. forlader staten 1. oktober efter at have holdt normal årlig ferie inden fratrædelsen på grundlag af tjenesten i det forudgående ferieår, bør herefter have godtgørelse for tiden 1. april—30. september, såfremt ferieåret er lig finansåret, og fra 1. januar,

såfremt kalenderåret regnes som ferieår. Har den pågældende imidlertid ikke inden sin fratræden haft den ham på grundlag af beskæftigelsen i det forudgående ferieår erhvervede normale ferie, tilkommer der ham yderligere godtgørelse for den ferie, han har tilgode fra dette ferieår. Udvalget skal dog herved bemærke, at den i det forudgående ferieår indtjente ferie bør afvikles inden fratrædelsen, medmindre ganske særlige tjenstlige grunde er til hinder herfor.

Udvalget har nærmere drøftet størrelsen af den godtgørelse, der bør komme til udbetaling, og der har fra organisationsrepræsentanternes side været fremsat forslag om, at godtgørelsen fastsættes i forhold til længden af den normale årlige ferie, der tilkommer vedkommende tjenestemand eller aspirant, således at den pågældende gennem udbetaling af feriegodtgørelsen sættes i stand til efter afgang fra statens tjeneste at holde ferie af samme længde som under ansættelsen.

En sådan ordning vil imidlertid medføre, at tjenestemænd eller aspiranter, der overgår til det private erhverv, og som under ansættelsen i staten har opnået længere ferie end efter ferielovens regler, ved overgangen vil være gunstigere stillet i feriemæssig henseende, end ferieloven forudsætter. Under hensyn hertil samt **til**, at den gunstigere ferie, der indrømmes visse tjenestemandsgupper efter tjenstemandsforholdets nærmere karakter som en fast og varig tilknytning til statstjenesten, jfr. herved tjenstemandslovens § 1, kun kan anses som en rettighed, der er tillagt de pågældende under forudsætning af fortsat ansættelse, og som ikke bør komme de pågældende tilgode ved afgang fra stats-tjenesten uden pension, har udvalget ikke ment at kunne anbefale, at feriegodtgørelsen ved afgangen beregnes på grundlag af en længere ferie end 18 arbejdsdage. Godtgørelsen herfor må efter udvalgets opfattelse beregnes med 6 pct.

Den omhandlede godtgørelse bør efter udvalgets opfattelse udbetales de pågældende i form af feriebeviser eller feriemærker indklæbet i feriemærkebøger på samme måde, som feriegodtgørelsen udredes efter ferieloven.

Man har endvidere i udvalget drøftet, hvorvidt foranstående synspunkter, hvorefter ferien betragtes som indtjent i det forudgående ferieår, bør medføre, at tjenestemænd, der ved afgang med pension har ferie, bør have feriegodtgørelse.

Selvom tjenestemænd, der pensioneres, gennem pensionsordningen er sikret en sådan indtægtsmæssig stilling, at det kan være tvivlsomt, om der udover pensionen bør ydes de pågældende en særlig feriegodtgørelse, idet pensionen, der jo er en arbejdsfri indtægt, i mange tilfælde stærkt nærmer sig gennemsnitsindtægten i den pågældende lønningsklasse, har der dog i udvalget været enighed om, at konsekvensen af at anvende ferielovens ordning med hensyn til erhvervelse af ferieretten i princippet må medføre, at der for tilgodehavende ferie under en eller anden form bør ydes en vis godtgørelse.

Det må imidlertid fremhæves, at feriekravet primært bør honoreres gennem ydelse af frihed men ikke ved pengebeløb, og udvalget finder derfor, at ferieforholdene for tjenestemænd, der pensioneres, i videst muligt omfang bør tilrettelægges således, at der gives de pågældende adgang til at holde den tilgodehavende ferie inden afskedigelsen, således at spørgsmålet om udbetaling af en feriegodtgørelse kun undtagelsesvis skulle blive aktuelt. Såfremt tjenestemanden er syg i længere tid umiddelbart før afskedigelsen, og styrelsen derfor er afskåret fra at tildele ham ferie, fortabes retten til at opnå godtgørelse for manglende ferie. Muligvis bør en sådan sygdom fikseres til en bestemt periode, måske $\frac{1}{2}$ år.

I overensstemmelse med disse synspunkter bør det pålægges tjenestemænd, der afgår med pension, såvel at holde den i det forudgående ferieår indtjente ferie som tilgode-

havende ferie fra det løbende ferieårs begyndelse til afskedigelsestidspunktet. En tjenestemand, der f. eks. pensioneres fra 1. oktober, bør således inden 30. september have holdt ferie hidrørende fra det foregående ferieår fra 1. april til 31. marts samt for tiden 1. april til 30. september under forudsætning af, at ferieåret er lig finansåret. Svarer ferieåret derimod til kalenderåret, bør den pågældende inden fratrædelsen den 30. september have holdt ferie, indtjent i det foregående ferieår fra 1. januar til 31. december, samt ferie erhvervet i fratrædelsesåret i tiden 1. januar—30. september.

Dersom en sådan ordning gennemføres, vil pensionisternes feriemæssige krav normalt fuldtud være honoreret inden afgang, men kan dette undtagelsesvis ikke finde sted, vil de pågældende i feriemæssig henseende blive ugunstigere stillet end de kolleger, der inden afgang har holdt ferie. Da et sådant resultat forekommer ubilligt, har der i udvalget været enighed om, at der i disse undtagelsestilfælde bør skabes hjemmel for, at de pågældende pensionister i en periode, svarende til den tilgodehavende ferie i indtægtsmæssig henseende stilles, som om de havde ferie med løn i den tidligere tjenestemandsstilling, hvorfor udvalget skal foreslå, at der ydes de pågældende en godtgørelse svarende til forskellen mellem pensionen og den lønning, som vedkommende pensionist, såfremt han var forblevet i sin tjenestemandsstilling, ville have oppebåret i den tilgodehavende ferieperiode.

Denne godtgørelse bør efter udvalgets opfattelse beregnes på grundlag af den umiddelbart forud for afskedigelsen oppebårne lønning, og godtgørelsen bør udbetales kontant i forbindelse med afskedigelsen, idet de hensyn, som har ligget til grund for feriemærkeordningen, ikke er relevante i forhold til pensionister.

Man finder dog anledning til at fremhæve, at sygedage, der ligger umiddelbart forud for afskedigelsen, ikke vil kunne tages i betragtning ved beregningen af den ferie, der tilkommer en tjenestemand i afskedigelsesåret, idet der efter udvalgets opfattelse ikke er grundlag for at lade den pågældende indtjene ferie i en sådan sygeperiode, jfr. herved også den i staten fulgte mangeårige praksis, hvorefter der normalt gives fritagelse for medregning i de afkortningspligtige sygedage, når en sygdom er så alvorlig, at den som en umiddelbar følge medfører afsked.

I forbindelse med spørgsmålet om den feriemæssige stilling for tjenestemænd, der fratræder tjenesten med pension, har udvalget drøftet, om de i denne henseende anlagte betragtninger bør medføre konsekvenser for enker efter tjenestemænd, der ved dødsfaldet havde ferie tilgode.

De principper, der med hensyn til enkers krav på den afdøde ægtefælles tilgodehavende ferie er nedlagt i ferieloven, bør imidlertid efter udvalgets opfattelse ikke ubetinget overføres på tjenestemandsområdet, idet man må tage den for tjenestemændene fastsatte særlige pensionsordning og efterindtægtsreglerne i betragtning. Efter de gældende bestemmelser tilkommer der således enken efter en tjenestemand efterindtægt i 3 måneder efter mandens død, og da efterindtægten udbetales månedlig forud, og begyndelsestidspunktet for udbetalingen er dagen efter den sidste dag eller periode, for hvilken der er udbetalt den afdøde tjenestemand lønning, jfr. tjenestemandslovens § 82, opnår enker efter tjenestemænd herved en fordel, idet enken udover selve efterindtægtsperioden på 3 måneder vil oppebære afdødes lønning i et tidsrum, der gennemsnitlig vil være af længere varighed end afdødes tilgodehavende ferie.

Hertil kommer, at enker efter statstjenestemænd som altovervejende hovedregel opnår pension efter den afdøde, således at der umiddelbart efter efterindtægtsens ophør tillægges dem en fast årlig ydelse fra staten, hvorved de pågældende som følge af den af-

døde ægtefælles ansættelsesforhold opnår en hel anden indtægtsmæssig stilling, end tilfældet normalt er for enker efter de i henhold til ferieloven ferieberettigede.

Udvalget finder under hensyn til det anførte, at der ikke er grundlag for at yde enken nogen pengegodtgørelse for ægtefællens eventuelt tilgodehavende ferie, idet godtgørelse for sådan ferie på samme måde som anført for egenpensionister, der ved afgang fra tjenesten har ferie tilgode, i hvert fald kun bør ydes derved, at pensionen i en periode af samme længde som den tilgodehavende ferie forhøjes til et beløb svarende til fuld lønning, men denne lønning er som foran nævnt allerede gennem efter indtægtsreglerne sikret enken.

Tilsvarende standpunkt må efter udvalgets opfattelse indtages overfor andre til efterindtægt berettigede arvinger, jfr. tjenestemandslovens § 75, ligesom man finder, at der udenfor denne kreds af arvinger ikke er fornødent grundlag for at anerkende noget feriekrav.

Udvalget ønsker dog i denne forbindelse at fremhæve, at såfremt den afdøde tjenestemand havde erhvervet ret til kontant godtgørelse for mistet ferie, idet han ikke indenfor de herfor fastsatte frister havde opnået erstatningsferie for en i et tidligere ferieår bortfalden ferie, og denne godtgørelse ikke var kommet til udbetaling ved mandens død, bør godtgørelsen udbetales hans arvinger.

Der har endelig i udvalget været rejst spørgsmål om, hvorledes tjenestemænd, der træder udenfor nummer, bør stilles i feriemæssig henseende.

Tilladelse til at træde udenfor nummer gives ifølge tjenestemandslovens § 10 for begrænset tid, i almindelighed ikke udover 1 år, men under særlige omstændigheder kan tilladelsen dog udstrækkes til at gælde for indtil 3 år. Adgangen til at træde udenfor nummer benyttes i ikke ringe udstrækning af tjenestemænd, der agter at forlade statstjenesten for at overgå til anden virksomhed, men som inden endelig beslutning herom træffes, ønsker at prøve forholdene i det private erhverv. Tilladelsen søges da normalt for 1 år, men det er dog ikke ualmindeligt, at de pågældende søger perioden forlænget for at opnå en yderligere prøvetid i det private erhverv, ligesom det jævnligt forekommer, at tjenestemænd, der af uddannelsesmæssige grunde har fået tilladelse til at træde udenfor nummer i 1 år, søger orloven forlænget.

I de tilfælde, hvor tjenestemænd træder udenfor nummer i mindst 1 år, finder udvalget det hensigtsmæssigt, at de pågældendes feriemæssige krav overfor staten afregnes endeligt, inden statstjenesten midlertidigt forlades, og der bør derfor gives dem feriegodtgørelse for den ferie, der er indtjent i det ferieår, i hvilken udtrædelsen finder sted. Sådan godtgørelse bør ydes efter samme principper som anført for tjenestemænd, der frivilligt forlader statstjenesten uden pension. En tjenestemand, der f. eks. træder udenfor nummer den 1. juli, bør derfor have feriegodtgørelse i form af feriemærker for tiden 1. april til 30. juni, dersom ferieåret svarer til finansåret, og fra 1. januar til 30. juni, dersom ferieåret er lig kalenderåret. De pågældende vil derved sættes i stand til i det kommende ferieår at udnytte den i staten indtjente ferie.

Har tjenestemænd, der ansøger om at træde udenfor nummer i 1 år eller for længere tid, ikke på det tidspunkt, da tilladelsen gives, holdt den i det foregående ferieår i staten indtjente ferie, bør de pågældende, forinden statstjenesten midlertidigt forlades, i det omfang, det er gørligt, holde denne ferie, idet sådan ferie efter udvalgets opfattelse principielt bør ydes som frihed med løn og ikke som nogen pengeerstatning. Er det imidlertid af tjenstlige grunde ugørligt at afvikle den i det foregående ferieår indtjente ferie, forinden fratrædelsen finder sted, må denne ferie dog godtgøres efter de for sådan feriegodtgørelse foreslåede regler, idet den pågældende ellers vil være afskåret fra senere at

holde den i det foregående ferieår indtjente ferie. En tjenestemand, der træder udenfor nummer den 1. juli, og som ikke har haft mulighed for inden fratrædelsen at holde den i det forudgående ferieår indtjente ferie, bør derfor foruden godtgørelse for ferie, som er indtjent i det ferieår, i hvilket udtrædelsen finder sted, have godtgørelse i form af feriemærker for tiden 1. april—31. marts, såfremt ferieåret svarer til finansåret og for tiden 1. januar—31. december, såfremt ferieåret er lig kaldenderåret.

Dersom tjenestemænd, der træder udenfor nummer i 1 år eller derover, i feriemæssig henseende behandles i overensstemmelse med foranstående, vil de pågældendes ferietilgodehavende overfor staten være fuldtud opgjort og afregnet, inden statstjenesten midlertidigt forlades, således at der ved eventuel tilbagevenden til staten ikke vil kunne ydes dem ferie med løn i det ferieår, i hvilket genindtrædelsen finder sted. Har de pågældende derimod erhvervet ferieret hos anden arbejdsgiver, bør der gives dem adgang til at holde denne ferie mod forholdsmæssig afgivelse af tjenestemandslønnen.

En del tjenestemænd, der træder udenfor nummer, søger dog kun tjenestefrihed for en kortere periode end 1 år, f. eks. for at foretage en kortvarig studierejse eller for kvindelige tjenestemænds vedkommende for at opnå tjenestefrihed i nogle måneder efter en barnefødsel.

I sådanne tilfælde er det imidlertid ikke påkrævet at foretage nogen afregning over den på fratrædelsestidspunktet tilgodehavende ferie, og da det kun drejer sig om et kortere fravær fra tjenesten, der normalt vil være motiveret med ganske specielle grunde eller forhold, der som regel ikke vil være af erhvervsmæssig karakter, men skyldes rent personlige forhold, som f. eks. de nævnte barselstilfælde og studierejser, bør sådan afbrydelse efter udvalgets opfattelse ikke influere på de pågældendes feriemæssige stilling, og der bør derfor efter genindtræden i tjenesten gives dem den saidvanlige for stillingen fastsatte ferie.

Man har endvidere i udvalget drøftet den feriemæssige stilling for tjenestemænd, der indkaldes til militærtjeneste.

Det er for udvalget oplyst, at f. eks. post- og telegrafvæsenet følger den praksis, at militærindkaldelse ikke afbryder de pågældende tjenestemænds ferieindtjening, således at der uanset indkaldelsen kan ydes dem normal årlig ferie, og da udvalget under hensyn til den militære tjenestes karakter må anse denne praksis for rimelig, finder man, at tilsvarende fremgangsmåde bør følges indenfor andre statsstyreiser.

Merudgiften ved de af udvalget fremsatte forslag lader sig vanskeligt beregne med nøjagtighed, men forså vidt angår forslaget om ydelse af den i fratrædelsesåret indtjente ferie til tjenestemænd, der afskediges med pension, og som formentlig vil repræsentere langt den største merudgift indenfor det i nærværende afsnit omhandlede område, mener udvalget dog skønmæssigt at kunne anslå de med ordningen forbundne udgifter til ca. 125 000 kr. årlig. Ved beregningen af denne merudgift er det forudsat, at aflønningspersonalet anvendes i tilsvarende omfang som efter hidtidig praksis på ferieområdet, samt at der i en række tilfælde, hvor tjenestemænd afgang på grund af svagelighed eller ved opnåelse af aldersgrænsen 70 år ofte vil være forudgående sygdomsperiode af længere varighed, i hvilken feriedage ikke er indtjent, jfr. det ovenfor anførte.

VII. Ferieårets ensartethed og feriernes placering indenfor ferieåret.

Der er i udvalget rejst spørgsmål om, hvorvidt man bør tilstræbe, at ferieåret gøres ensartet indenfor samtlige etater og styrelser, idet det er oplyst, at såvel finans-

året som kalenderåret anvendes som ferieår. Dette er f. eks. tilfældet indenfor post- og telegrafvæsenet, hvor postbudpersonalets ferieår svarer til finansåret, mens kontorpersonalet har kalenderåret som ferieår.

Efter udvalgets opfattelse vil det være naturligt, at ferieåret følger finansåret, men da man ikke mener, at der kan tillægges spørgsmålet afgørende betydning, har man dog ikke foreslået ændringer i de bestående ordninger, som måtte afvige herfra.

Man har endvidere i udvalget drøftet, hvorledes ferierne bør placeres indenfor ferieåret.

Efter udvalgets opfattelse vil det i overensstemmelse med de i ferieloven nedlagte principper være naturligt, at tjenestemændenes årlige ferier så vidt muligt henlægges til tiden fra 2. maj til 30. september, men under hensyn til statstjenestens særlige karakter, vil det dog indenfor mange styrelsesgrene af tjenstlige grunde være ugørligt at gennemføre ferierne i sommerhalvåret. Post- og telegrafvæsenet kan således ikke give hele personalet ferie i den tid, ferieloven bestemmer. Grunden hertil er, at post-, telegraf- eller rigstelefonkontorer ikke som f. eks. fabriksvirksomheder kan lukke eller blot indskrænke virksomheden i ferietiden, men tværtimod må se det faktum i øjnene, at arbejdet stiger om sommeren, idet selve den omstændighed, at befolkningen holder ferie og rejser bort, skaber et stort merarbejde for post- og telegrafvæsenet, bl. a. med omflytning af breve, pakker og aviser, et merarbejde, der såvel ved kontrollen med, at omflytningen træder i kraft og ophører til de rette tidspunkter, som ved selve omekspeditionen af forsendelserne kræver megen arbejdskraft. Indløsningen af feriemærkebøger, der hidtil overvejende er foregået i den i ferieloven anførte ferieperiode 2. maj—30. september forøger ligeledes arbejdet på postkontorerne i ferietiden.

Det er meget vanskeligt for post- og telegrafvæsenet at skaffe egnet løs arbejdskraft om sommeren. For embedsklassernes vedkommende kommer hertil den vanskelighed, at det er så godt som udelukket at anvende ikke-faglært arbejdskraft, der i hvert fald må have en længere indøvelsestid. For kontoristpersonalet kan ufaglært arbejdskraft anvendes i større udstrækning, men som følge af de fornævnte merarbejder, som i sig selv kræver større arbejdskraft i sommermånederne, kan post- og telegrafvæsenet ikke i fornødent omfang skaffe tilstrækkelig tilgang af egnede vikarer uden at møde krav om helårlig, ja varig beskæftigelse. Den skiftende tjeneste i post- og telegrafvæsenet med tidlige morgen- og sene aftentjenester i forbindelse med megen helligdagstjeneste, navnlig inden for telegraf- og rigstelefon, virker ej heller tiltrækkende på udenforstående. Afløsningen for postbudpersonalet og landpostbude, der i stor udstrækning er baseret på anvendelse af ufaglært, arbejdsløshedsforsikret arbejdskraft, frembyder ligeledes store vanskeligheder i sommerperioden. Dette er navnlig tilfældet i landposttjenesten, hvor det på mindre ruter ikke er muligt at beskæftige afløseren udover det antal timer, der er fastsat i arbejdstidsberegningen, der godt kan ligge under 8 timer, et forhold, der naturligt bevirker, at de pågældende afløsere (løsarbejdere) foretrækker arbejde i tørvemoser eller andetsteds, hvor der kan tjenes betydeligt mere. Skulle post- og telegrafvæsenet antage så stort fast ansat personale, at der kunne stilles afløsere til rådighed til alle feriers afvikling i den i ferieloven nævnte ferieperiode, ville arbejdskraften ikke kunne udnyttes i vintertiden.

På tilsvarende måde volder ferieafløsningen store vanskeligheder indenfor statsbanerne, hvor tjenesten på grund af den forøgede trafik, der er en følge af befolkningens almindelige ferieordning, kræver personalets tilstedeværelse i den almindelige ferietid ikke mindst indenfor det tidsrum, hvor de årlige skoleferier holdes. Det har derfor været nødvendigt at sprede ferierne og i vidt omfang at henlægge disse til tidspunkter, der ligger uden-

for den almindelige ferietid, ligesom det har været påkrævet at udstykke ferierne i flere afsnit, da det har vist sig uigennemførligt at give ferierne samlet. Man har dog tilstræbt at give tjenestemændene indenfor statsbanerne mindst 1 uges samlet ferie om sommeren, men iøvrigt anset det for forsvarligt at imødekomme personalets ønske om at få den resterende del af ferierne udstykket, jfr. herved foran under afsnit V.

Overfor finansministeriet har arbejdsministeriet i skrivelse af 7. januar 1949 redegjort for, at man indenfor det private erhverv har søgt at gennemføre en spredning af de årlige ferier over et længere tidsrum end hidtil samt; henstillet, at man indenfor staten har opmærksomheden henvendt på spørgsmålet om yderligere spredning af ferierne. Som det imidlertid vil fremgå af det anførte, finder der indenfor betydelige statsinstitutioner en spredning af ferierne sted over hele kalenderåret, og udvalget er derfor af den opfattelse, at spørgsmålet om feriernes spredning ikke er noget problem indenfor disse styrelsesgrene. Udvalget finder derimod anledning til at fremhæve, at det indenfor andre styrelser, hvor det er muligt at henlægge ferierne til den sædvanlige ferietid, bør tilstræbes, at de årlige ferier fordeles over hele sommerhalvåret, 2. maj—30. september, idet man i overensstemmelse med de bestræbelser, der indenfor de private erhverv finder sted for at opnå en bedre fordeling af ferierne end hidtil, må anse det for ønskeligt, at der også indenfor statens område søges gennemført en spredning af ferierne over alle sommermånedene.

Det er iøvrigt udvalgets opfattelse, at det i størst muligt omfang bør tilstræbes, at ferierne gives samlet og i sommerhalvåret.

VIII. Funktions vederlag under ferier.

Af organisationernes repræsentanter er det overfor udvalget gjort gældende, at der indenfor de forskellige styrelser følges en uensartet praksis med hensyn til ydelse af funktionsvederlag under ferier, og man har derfor fremsat forslag om, at der i alle tilfælde udbetales funktionsvederlag under ferier, når de for udbetaling af sådant vederlag nærmere forudsatte arbejdsmæssige betingelser er til stede.

De almindelige regler om udbetaling af funktionsvederlag findes i tjenestemandslovens § 12, der i stk. 1 bestemmer, at en tjenestemand til enhver tid er pligtig at gøre midlertidig tjeneste i højere stilling end hans egen indenfor samme tjenestegren, ligesom det i paragraffens 2. stk. er fastsat, at den pågældende, når tjenesten varer udover 4 uger, for hele funktionstiden får adgang til et på særlig måde beregnet funktionsvederlag.

Der er ikke i lovparagraffen gjort nogen undtagelse fra denne beregningsregel i tilfælde, hvor funktionerne måtte skyldes specielle årsager såsom ferie i modsætning til sygdomstilfælde eller tilfælde, hvor der er ledighed i den højere stilling, og der ses ikke i motiverne til funktionsbestemmelserne i tjenestemandsløvene af 1919, 1931 og 1946 at være optaget udtalelser, hvormed en begrænsning i ferietilfælde vil kunne begrundes. Tværtimod fremgår det direkte af lovparagraffens 3. stk., at det er forudsat, at det er hovedreglen, at funktionsvederlag ydes under ferie i den højere stilling, idet det er bestemt, at de med en sådan stilling forbundne uvisse indtægter efter nærmere administrativ bestemmelse kan oppebæres af den fungerende i tilfælde af funktion eller konstitution eksempelvis under sygdom og ferie.

Udvalget må derfor principielt være af den opfattelse, at der tilkommer en tjenestemand, der fungerer i højere stilling, funktionsvederlag efter reglerne i tjenestemandslovens

§ 12, selvom funktionen skyldes, at der er tildelt tjenestemænd i højere stilling ferie. Forudsætningerne må naturligvis være, at der faktisk sker funktion i den højere stilling under tilsvarende arbejdsmæssige forhold, som under sygdom eller ledighed måtte berettige til ydelse af funktionsvederlag.

Det er imidlertid ikke efter udvalgets opfattelse uforeneligt med det anførte principielle standpunkt, at det ved ferienes tilrettelæggelse tilstræbes, at ydelse af funktionsvederlag undgås. F. eks. bør ferieforholdene i et administrationskontor eller lignende tilrettelægges således, at kontorchefen og ekspeditionssekretæren ikke tager ferie umiddelbart efter hinanden, hvilket iøvrigt ej heller af arbejdsmæssige grunde kan anses for heldigt. Det bør efter udvalgets mening endvidere bl. a. påses, at der ikke ved udstrækning af ferien i forskellige chefstillinger imod reglementariske bestemmelser skabes grundlag for ydelse af funktionsvederlag til den fungerende.

Udvalget finder herved anledning til at fremhæve, at der i den for statstjenestemændene gældende gunstige ferieordning også findes begrundelse for, at der ved tilrettelæggelsen af de årlige ferier tages fornødne hensyn til, at udbetaling af funktionsvederlag undgås. Endvidere mener man at burde understrege, at der i relation til ferierne må kræves klare linier for den arbejdsmæssige begrundelse for ydelse af funktionsvederlag.

IX. Ferieordningens ensartethed.

Da det i udvalgets kommissorium er udtalt, at det må tilstræbes, at ferieordningens hovedlinier er ens i de forskellige styrelser, har man indhentet oplysninger om ferieforholdene i de enkelte etater.

Det fremgår af dette materiale, at der i forhold til den i told- og trafiketaterne gældende ferieordning ydes ret uensartede ferier i de øvrige styrelser. Endvidere viser de modtagne oplysninger, at ferieforholdene i nogle tilfælde som f. eks. indenfor de store etater er fastlagt ved egentlige ferieregulatorer, mens ferieordningen i andre tilfælde som f. eks. indenfor centraladministrationen alene hviler på en for dette område opbygget praksis.

Man har i udvalget drøftet spørgsmålet om, hvorvidt det måtte være berettiget som hidtil for en række etaters vedkommende at opretholde ferieregler, der er gunstigere end de for de store grupper af tjenestemænd med tilsvarende lønninger i almindelighed gældende ferieordninger.

Efter flertallets opfattelse (udvalget med undtagelse af Wedell-Wedellsborg) bør ferielængden imidlertid så vidt muligt fastlægges på grundlag af de for de pågældende tjenestemænd fastsatte lønninger, og man skal herved bemærke, at der vil være mindre grund til at gøre afvigelser fra de i afsnit IV opstillede standard ferieregler jo mere ferieforholdene forbedres, og at man må have for øje, at de for visse styrelser gældende særegler kan føres tilbage til den tid, da standardferien i told- og trafiketaterne var 2 uger, men at forskellen mellem de store etaters ferier og de i de enkelte styrelser ydede gunstige ferier nu er blevet mindre under den for tiden gældende midlertidige ferieordning, hvorefter der ydes 3 ugers ferie efter 18 års ansættelse. Denne forskel vil yderligere formindskes, såfremt det af udvalget fremsatte forslag til en fremtidig ferieordning, jfr. foran under afsnit IV, gennemføres.

I overensstemmelse med det anførte må udvalgets flertal være af den opfattelse, at de bestående særordninger bør afvikles, idet der dog ved en passende overgangsordning bør tages rimeligt hensyn til det nu ansatte personale, jfr. nærmere nedenfor. Flertallet er

dog klar over, at det ikke vil være muligt for samtlige statstjenestemænds vedkommende at fastlægge ferienes længde udelukkende på grundlag af lønningsrammerne, idet der for enkelte kategorier af tjenestemænd foreligger ganske særlige forhold, jfr. eksempelvis arbejdsforholdene for lærerpersonalet ved statsskolerne. Det er imidlertid flertallets opfattelse, at afvigelser fra det af flertallet anførte hovedsynspunkt kun bør ske ganske undtagelsesvis, og når motiveringen for en længere ferie er begrundet i rent arbejdsmæssige forhold som i det nævnte eksempel.

For sygeplejerskepersonalets vedkommende er der i feriemæssig henseende gjort afgørende afvigelser i forhold til det øvrige tjenestemandspersonale, hvilket imidlertid efter udvalgets opfattelse har sin begrundelse i, at der her er tale om en stor faglig gruppe, hvis flertal er ansat under andre offentlige myndigheder (kommuner og amtskommuner).

Motiveringen for de pågældendes gunstige ferieordning, der hjemler adgang til ferie i mindst 4 uger, har oprindelig til en vis grad været de særlige tjenestetidsforhold, der har været gældende for denne personalegruppe, og som endnu til dels foreligger, idet bl. a. antallet af årlige fridage kun udgør 52, mens dette antal for andre tjenestemænd suppleres med antallet af årets helligdage udenfor søndage (8 eller 9), medmindre de pågældende har ret til længere ferie end 3 uger. På andre områder er sygeplejerskernes tjenestetidsforhold imidlertid i de senere år blevet reguleret, idet der nu er fastsat en tjenestetidsnorm på 208 timer med adgang til godtgørelse efter de sædvanlige regler for overarbejde, ligesom der er indført bestemmelser om rådighedstjeneste m. v., overensstemmende med de for tjenestemænd i almindelighed gældende regler.

Selvom de oprindelige forudsætninger for den etablerede ferieordning således har ændret sig, mener udvalget dog, at man, under hensyn til at staten kun beskæftiger en mindre del af det samlede sygeplejerskepersonale, må acceptere de for den samlede gruppe i henhold til indgåede overenskomster fastsatte ferieregler, og udvalget stiller derfor ikke forslag om nogen ændring af de gældende ferie- og fridagsregler for de statsansatte sygeplejersker. Tilsvarende betragtninger mener udvalget at burde anlægge for så vidt angår lægepersonalet ved statshospitalerne.

Det tilføjes, at såfremt ferieforholdene for statens sygeplejerskepersonale skulle retteltægges overensstemmende med de for statens øvrige tjenestemænd gældende regler, ville ferien overensstemmende med udvalgets forslag ovenfor under IV komme til at andrage 18 dage, hvilket efter de gældende fridagsregler måtte medføre adgang til frihed på skæve helligdage samt til mindst 22 dages frihed på søn- og helligdage. Det samlede resultat ville således blive en forøgelse af det årlige antal fridage i forhold til den nuværende ordning med mindst 2 eller 3 dage. Merudgiften ved en sådan ordning vil skønsmæssigt udgøre ca. 400 000 kr. for statens vedkommende.

Hvad særlig angår ferieforholdene for tjenestemændene i *centraladministrationen* er der ligeledes gjort afvigelser i forhold til den for tilsvarende tjenestemandsgupper i andre styrelser gældende ferieordning, idet der efter de foreliggende oplysninger normalt ydes såvel betjent- og kontorpersonalet som det akademiske personale i ministerierne 4 ugers ferie efter et kort åremåls beskæftigelse, hvorved bemærkes, at det nævnte personale bortset fra ekspeditionssekretærer og højere lønnede tjenestemænd er placeret i lønningsklasser, som både efter den af administrationens repræsentanter i udvalget foreslåede generelle ordning, jfr. afsnit IV, og efter de hidtil udenfor centraladministrationen gældende ferieregler kun giver adgang til kortere ferie.

Udvalgets flertal er af den opfattelse, at der ikke lader sig opstille fornøden saglig begrundelse for den fortsatte opretholdelse af en for centraladministrationens personale

speciel ferieordning. Man finder herved bl. a. anledning til at bemærke, at den omstændighed, at den nuværende ferieordning hviler på en mangeårig praksis, ikke efter flertallets opfattelse giver tilstrækkelig begrundelse for ordningens opretholdelse også for fremtidigt tilkommende personale, ligesom man mener, at det forhold, at der indenfor centraladministrationen ikke anvendes afløsningspersonale under ferierne, ikke kan motivere en særordning. Det må vel erkendes, at afviklingen af ferierne i sommerhalvåret i adskillige af centraladministrationens kontorer kan give anledning til et ikke ubetydeligt overarbejde for det akademiske personale, som hidtil ikke er vederlagt gennem overarbejdsbetaling eller afspadsering på ordinære arbejdsdage, samt at rigsdagsarbejdet i sommerhalvåret for visse kontorer kan medføre særlig byrdefulde arbejdsopgaver, ligesom arbejdet med forberedelse af lovforslag og ekspedition af mere hastende sager i det hele kræver en særlig indsats, men flertallet mener, at der i de fremdragne forhold, der iøvrigt også kan komme til at foreligge i kontorer udenfor den egentlige centraladministration, ikke kan søges motivering for en særlig ferieordning, idet overarbejde efter flertallets opfattelse overensstemmende med de almindelige principper indenfor tjenestemandssystemet må vederlægges gennem overarbejdsbetaling, erstatningsfridage eller vederlag een gang for alle, alt eftersom personalet er henført til tjenestetidsnormerne eller ikke, medens der ikke generelt bør fastsættes ferieforlængelse som ækvivalent for forekommende overarbejde, jfr. iøvrigt bemærkningerne side 10—12 i betænkning af 21. juni 1949 fra tjenestetidsudvalget af 4. juni 1947.

Et mindretal (Wedell-Wedellsborg) udtaler:

„Der har hidtil i praksis været indrømmet den langt overvejende del af det akademisk uddannede personale 4 ugers ferie som almindelig norm, idet regler svarende til de for etaterne gældende hidtil praktisk talt kun har fundet anvendelse for de ret fåtallige akademikere i etaternes tjeneste samt for værnene. Det af udvalgets flertal fremsatte forslag indebærer derfor en nedsættelse af den ferie, der hidtil er indrømmet de lavere grader af de akademiske tjenestemænd, fra 4 til 3 uger.

Danske Statsembetsmænds Samråd må derfor — uanset de fordele som forslaget om en udvidelse af de for etaterne gældende regler om 4 ugers ferie vil betyde for den del af samrådets medlemmer, som hidtil har fået ferie efter etatsreglerne — betragte det som en udfordring, såfremt en principiel forringelse af det akademiske personales ferievilkår som den forannævnte skulle blive gennemført samtidig med, at man indfører en generel forbedring af minimumsferien for de ikke-akademiske grupper, og dette så meget mere som udvalgets forslag ikke giver de akademiske tjenestemænd principielle forbedringer på andre punkter. Ønsket om ensartede ferieregler indenfor staten bør ikke kunne begrunde en sådan tilsidesættelse af store akademiske personalegruppers hævdevundne ret. De akademiske tjenestemænds lønningsmæssige stilling er i forvejen blevet væsentligt forringet. Hvis man nu til den økonomiske deklassering føjer en forringelse af den feriemæssige stilling, vil det alvorligt øge den bitterhed, der i forvejen er til stede hos disse tjenestemænd.

Hvis det af udvalgets flertal stillede forslag skulle blive gennemført, må de akademiske tjenestemænd stille krav om fuld ligestilling med andre tjenestemænd derved, at der sørges for afløsning, således at de befries for det meget betydelige overarbejde, der hidtil er udført uden vederlag som følge af den manglende afløsning under ferie. Den særlige ferieordning, som hidtil har været gældende for de akademiske tjenestemænd, har ikke kostet staten noget, og nyordningen vil således tværtimod at medføre en besparelse

komme til at betyde en merudgift. Hvor afløsning undtagelsesvis ikke skulle kunne skaffes, og overarbejde derfor blive nødvendigt, kan samrådet ikke anse sig for bundet af de retningslinier for betalingens fastsættelse, som fremgår af den i juni 1949 afgivne udvalgsbetænkning angående visse ændringer i de for statens tjenestemænd gældende regler om arbejdstid, fridag og overarbejde, side 12.

Hvad særlig angår centraladministrationen bemærkes, at rigsdagsarbejdet her i lange perioder medfører et meget betydeligt merarbejde. Det ville være langt det mest praktiske som ækvivalent herfor at opretholde en særlig ferieordning."

Udvalgets flertal ønsker til den foranstående mindretalsudtalelse alene at bemærke, at når de foreslåede ferieregler ses i deres helhed, bevirker de ikke nogen forringelse af den samlede ferieordning for samrådets medlemmer, idet ferieudvidelsen for 4. og 5. lønningsklasse fra 3 til 4 uger vil få virkning for et større antal af samrådets medlemmer end den foreslåede feriereduktion fra 4 til 3 uger for andre lønningsgrupper under samrådet.

Hvor der overensstemmende med de i nærværende afsnit anførte synspunkter bliver spørgsmål om indførelse af en passende overgangsordning for personalegrupper, der hidtil har været gunstigere stillet i feriemæssig henseende end efter udvalgets forslag under afsnit IV, foreslår udvalgets fornævnte flertal, at tjenestemænd, der er fastansat inden 1. januar 1953, bevarer den dem i henhold til hidtidige regulativer eller gældende praksis tillagte adgang til ferie, uanset om de pågældende efter deres lønningsmæssige placering ikke opfylder forudsætningerne for opnåelse af sådan ferie i henhold til den af udvalget foreslåede generelle ordning.

Det er endvidere tænkeligt, at det i afsnit V indeholdte forslag om, at ferierne i stedet for som hidtil at fastsættes til et vist antal uger uden erstatning for fridage, der falder i ferierne, fremtidig ydes med et vist antal arbejdsdage (18 eller 24 dage) vil kunne medføre, at grupper af tjenestemænd som følge af nu bestående særlige ferieordninger indenfor enkelte etater, jfr. således det ovenfor side 16 oplyste om statsbanernes ferieordning, vil opnå et færre samlet antal arbejdsfri dage årlig (fridage, skæve helligdage og feriedage) end efter den nugældende ordning.

Da det ikke kan anses for rimeligt, at bestående ordninger forringes for det nu ansatte personale, foreslår udvalget, at der med henblik på det anførte særlige forhold fastsættes en overgangsregel, hvorefter tjenestemænd, der er fastansat inden 1. januar 1953, ikke får et mindre samlet antal ordinære fridage, skæve helligdage og feriedage (arbejdsdage), end der tilkommer tjenestemænd, som efter de den 31. december 1952 gældende regler har opnået ret til 3 ugers ferie.

Statsbanernes repræsentant (Johnsen) tiltræder foranstående overgangsregler herunder også, at det personale, som efter de nugældende ferieregler *allerede har opnået 3 ugers ferie*, og som efter de nye ferieregler (afsnit V) måske ville opnå et færre antal arbejdsfrie dage, bibeholder den opnåede adgang til extra-fridage.

Derimod kan det ikke anses for rimeligt, at personale, som allerede i kraft af den nye ferieordnings almindelige regler opnår en ferieforlængelse på 4—5 arbejdsdage (jfr. side 16), og som først i løbet af en periode på op til 18 år ville blive udsat for en nedgang i de arbejdsfrie dage (fra ca. 20 til 18 ved sammenligning med den hidtil gældende ordning), får fastslået særlige overgangsbestemmelser parallelt med de foran omhandlede ældre ansatte. Da det vil dreje sig om et betydeligt antal personale under Statsbanerne, vil udgiften til denne særbegunstigelse ikke blive uvæsentlig.

X. Resumé af udvalgets forslag.

- 1) Gennemførelse af en ordning, hvorefter tjenestemændene med virkning fra ferieåret 1953—54 får adgang til 3 ugers ferie.*)

Merudgiften herved er skønsmæssigt anslået til 6,5 mill. kr. årlig for det egentlige tjenestemandsområde.

- 2) Udvidelse af reglen om, at tjenestemænd i 1.—3. lønningsklasse har adgang til 4 ugers ferie, til at omfatte tjenestemænd i 4. og 5. lønningsklasse.**)

Merudgiften anslås til ca. 300 000 kr. årlig.

- 3) Bortfald af reglerne om,

- a) at fridage, der falder indenfor ferien, ikke erstattes, idet ferierne i stedet for som hidtil at fastsættes til et vist antal uger uden erstatning for fridage, der falder i ferierne, fremtidig ydes med et vist antal arbejdsdage (18 eller 24 dage) og
- b) at helligdage udenfor søndage, der falder i en ferieperiode, ikke erstattes, jfr. foran under a), hvorefter ferierne fremtidig foreslås fastsat til et vist antal arbejdsdage.

Merudgiften ved forslag a) og b) er anslået til ca. 175 000 kr. årlig, hvoraf den langt overvejende del falder på forslag b).

- 4) Indførelse af en ordning, hvorefter tjenestemænd, der ved udløbet af den almindelige ferietid, 2. maj—30. september, har mere end 6 feriedage til gode, som af tjenstlige grunde ikke har kunnet tildeles i ferietiden, får antallet af feriedage forhøjet med 1 dag for hver påbegyndt ferieuge (6 arbejdsdage), den tilgodehavende ferie andrager.***)

Merudgiften vil i det enkelte år være afhængig af, i hvilket omfang det af tjenstlige grunde vil være påkrævet at henlægge ferierne udenfor den almindelige ferietid. Det må påregnes, at der med forslaget vil være forbundet nogen merudgift, men størrelsen af denne lader sig ikke fastslå med fornøden sikkerhed.

- 5) Gennemførelse af en regel om, at sygedage, der falder i en ferie, i visse tilfælde vil kunne bevirke, at ferien suspenderes.

Den påregnelige merudgift ved dette forslag skønnes at blive af ganske ringe omfang.

- 6) Indførelse af regler om, at tjenestemændenes feriemæssige stilling i ansættelsesåret og ved afskedigelse uden pension fastsættes efter tilsvarende principper som gældende efter ferieloven, samt etablering af særlige regler for ydelse af godtgørelse til tjenestemænd, som ved afsked med pension har ferie til gode.

Udgiften anslås skønsmæssigt til 125 000 kr. årlig.

København den 29. januar 1953.

Ulrik Andersen,
formand.
N. C. D. Johnsen.

H. C. Andersen.
M. S. Lyngesen.
M. C. Nielsen.

J. V. Henriksen.
Peter Madsen.
Wedell-Wedellsborg.

Hjalmar Jensen.
Aage Nielsen.

Erik Frank.

*) jfr. herved udtalelsen fra C. O. I og II's repræsentanter side 12—13.

**) jfr. herved udtalelsen fra C. O. II's repræsentanter side 14.

***) jfr. afdelingschef M. C. Nielsens udtalelse side 17-18.

**Oversigt over merudgifter ved forskellige ændringer i den gældende ferieordning
for nedennævnte etater:**

	Stats- banerne	Post- og telegraf- væsenet	Told- væsenet og told- grænse- korpset	Politiet	Fængsels- væsenet	Sinds- syge- væsenet	Ialt
<i>A. Tjenestemænd og aspi- ranter:</i>							
1) 3 ugers ferie til samtlige tjenestemænd, der efter gældende ordning kun har ret til 14 dages ferie.	1 625 000	1 500 000	400 000	682 000	127 000	90 000	4 424 000
2) 4 ugers ferie til alle tje- nestemænd, der efter den for 1952—53 gæl- dnede ordning har ad- gang til 3 ugers ferie...	1 500 000	750 000	250 000	730 000	64 000	60 000	3 354 000
3) Udvidelse af adgangen til 4 ugers ferie til at at omfatte							
a) lønningsklasser med grundløn mindst 6 000 kr.,.....	100 000	40 000	6 000				146 000
b) grundløn mindst 5 040 kr.,.....	250 000	100 000	34 000				384 000
<i>B. Ikke-tjenestemænd.</i>							
Spørgsmål 1).....	700 000*)		12 000		89 000	25 000	826 000
2).....	275 000		7 000		14 000	12 000	308 000
3) a).....							
b).....							

*) Fast ansatte timelønnede ved statsbanerne er medtaget ved beløbets beregning.

Oversigt over merudgifter ved at yde tjenestemænd i 6. og lavere lønningsklasser i nedennævnte etater 1 uges ferie udover 3 uger ved en bestemt levealder.

	Stats- banerne	Post- og telegraf- væsenet	Told- væsenet og told- grænse- korpset	Politiet	Fængsels- væsenet	Sinds- syge- væsenet	Ialt
<i>A. Tjenestemænd:</i>							
1) ved det 50. år.....	1 173 000	630 000	200 000	288 000	51 000	36 000	2 378 000
2) ved det 55. år.....	943 000	450 000	132 000	220 000	42 000	23 000	1 810 000
3) ved det 60. år.....	399 000	220 000	54 000	117 000	21 000	3 000	814 000
<i>B. Ikke-tjenestemænd:</i>							
1) ved det 50. år.....	355 000		12 000				367 000
2) ved det 55. år.....	227 000		8 000				235 000
3) ved det 60. år.....	101 000		4 000				105 000

